

№ 12 (16)

Kaina 1lt. 50 ct.

POLICIJA

TURINYS

I naujus metus žengiant, A. J.	3
Administracinių teismų belaukiant, V.	4
Sanitarija, Dr. V. Viršila	5
Skundai ir policija, J. K.	7
Karinės drausmės reikšmė policijai, A. Romanauskas	9
Atvaizdų siuntimas telegrafu, Prof. V. Šebedevas	10
Apskrities eilinių ir vyresniųjų policininkų teisės ir pareigos, P. Misiurevičius	12
Iš vadovėlio policijai	16
Kalėdų naktį, V-tukas	25
Apie policijos šunis, Ark. Buchovas	28
Tolimiosios identifikacijos sistema Dr. Haken-Jurgesen	29
Slenksčiai pakeliui, Bronius	31
Klausimai ir atsakymai	32

DOMĖS VISIEMS !!!

Lietuvos kariams, ponams ir ponioms

Lietuvos Kariuomenės Karo Invalidų krautuvė ir dirbtuvė,

KAUNAS, Laisvės alėja 17. Telef. 600, 616, 626.

šiais 1924 ir 1925 metais L. ž. ū. parodoj apdovanota dviem aukso medaliais

SKUBIAI, PIGIAI ir SĄŽININGAI

atlieka visus patiektus užsakymus ir reikalavimus, o reikalui esant per 24 valandas.

Dirbtuvė—siuvykla aprūpinta naujausiais išradimais ir darbą atlieka geriausieji

visoj Lietuvoj meisteriai. Medžiagos yra tik geriausios angliškos rūšies.

S K Y R I A I

- 1) kariškų rūbų,
- 2) civiliškų rūbų,
- 3) moteriškų rūbų,
- 4) kepurų,
- 5) laikrodžių skyrius ir jų taisymas,

- 6) įvairių metalinių ženklų, žetonų, metalinių sagų ir įvairių kitų metalinių dirbinių,
- 7) išpildymas įvairių užsakymų.

Užsakymus priimam urmu: policijos tarnautojams, geležinkeliečiams ir k.

Duodama geriausiomis sąlygomis išsimokėti.

Darbas atliekamas greitai ir gerai.

Samuelis Muškatas ir Ko.

KAUNAS, Laisvės alėja 61 nr. Telefonai: 869 ir 1905.

Didelis pasirinkimas įvairių firmų medžioklės šautuvų

„A. Francotte & Co.“, „Bayard-Pieper“, „Fabrique Nationale d'Armee de Guerre“,

Liege, Webley & Scott, Birmingham, „Šautuvai žviruvki“.

„Sauer & Sohn“, „Gecado“, „Geco“, J. Novotny ir kiti.

Įvairių modelių ir kalibrų vokiečių, belgų ir ispanų REVOLVERIAI.

POLICIJA

LIETUVOS POLICIJOS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

REDAKCIJOS ir ADMINISTRACIJOS ADRESAS: KAUNAS, V. R. M. PILIEČIŲ APSAUGOS D-TAS, TELEF. 566

A. J.

I naujus metus žengiant

137801
Kalėdos, Nauji Metai—štai tie žodžiai, kurie šiomis dienomis visiems lūpose. Švenčias šventes visas krikščionių pasaulis, švenčias kaip gali, kas kaip sugeba. „Policijos“ redakcija karštai sveikina visus savo bendradarbius ir skaitytojus ir siūnia linkėjimų.

Švenčiant Kristaus gimimo dieną, žengiant į naujus 1926 metus, ne pro šali kiekvienam apsidairyti aplink, pasižiūrėti į praeitį, kas padaryta, kas nuveikta ir su kokiais siekimais, su kokiais norais žengiamo per 1925—26 metų slenkstį.

Gyvename gana svarbų istorinį momentą. 1914 metais, pasauliniam karui prasidėjus, kultūros pirmynėigos atžvilgiu istorija sustojo. Kilusios civilizuotame pasaulyje audros sustabdė ramų tautų kultūrinį darbą, pareikalavo savo aukurai milijonus žmonių gyvybių, geriausių ir stipriausių žmonijos jėgų, sukėlė didžiausią neapykantą tautų tarpe. Kultūros ir tautų ekonominės gerovės ratas pradėjo suktis atgal. Ir kada, pagaliau, Versalyje ir kitur buvo pasirašytos taikos sutartys, tada tai paaiškėjo ką kainavo žmonijai tie keli metai, prie kokios kultūrinės ir ekonominės bedugnės prieita. Buvo griebtasi visų žygių atstatyti bent senąją būklę, grąžinti prieškarinius laikus. Bet tai darbas nelengvas; daug lengviau sunaikinama nėra kaip padaroma. Susidarę pokariniai sunkumai iššaukė ne vienoje valstybėje įvairių krizių, perversmų. Bet joks perversmas, jokie valstybių sutvarkymo ir valdančiųjų grupių pakeitimai nėra tas vaistas, kuriuo galima būtų greit užgydyti padarytąsias žaizdas. Tautos gyvenimo

tvarkyme nėra galimumo pasiekti tobulybės. Jei senos formos buvo netobulos, jei jos turėjo įvairių įvairiausių trūkumų, tai naujos formos tų trūkumų iš pradžių visuomet turi dar daugiau. Tik nuolat taikantis gyvenimo reikalavimams, tik nuolat dedant milžiniškas pastangas, naujos formos pasieks to, ko buvo pasiekusios senosios, ir tolimėnis jų vystymasis eis tuo pačiu keliu, kaip ir ten, kur pasiliko senosios tautos gyvenimo tvarkymo formos. Po karo Europoje mes matome keleta mėginimų išrasti naujas tautų gyvenimo sutvarkymo formas. To ryškiausiu pavyzdžiu yra Rusija. Bet kas iš to išėjo—irgi matome. Gyvenimas grįžta į senas vėžes, naujos formos ne kuo skiriasi nuo senųjų, dauguma tik valdančiųjų grupių pasikeitimais. Gyvenimas stovi aukščiau visokių teorijų; jis jas pripažįsta tik tiek, kiek jos išeina iš paties gyvenimo, kiek jos su juo surištos, o ne abstraktiškai padarytos iš to, ko nėra, bet kas geistina kad būtų. Teorijos iš idealo išvestos, kaip savo rūšies idealas, tegali ir būti; gyvenimas nėra idealas, ir todėl tokios teorijos gyvenimui netinka—jos neprigyja. Aš aukščiau paminėjau, kad mes gyvename gana svarbų istorinį momentą; ir štai kodėl jis svarbus: visos tautos stengiasi kuo greičiau atstatyti pasaulinio karo sudarkytąjį ekonominį ir kultūrinį gyvenimą; griebiasi visų priemonių įvairiais būdais užgydyti padarytąsias žaizdas. Jau baigėsi laikas, kada buvo ieškoma skubių ir dar gyvenime nemėgintų priemonių nusikratyti susidariusiomis po karo sunkenybėmis. Dabar gyvenimas nukrypo į savo išmėgintas vė-

žes—darbo pagalba atstatyti normales gyvenimo sąlygas. Darbui pripažinta vėl toji reikšmė, kurią jis turėjo ir turi normaliais gyvenimo laikais. Kad darbas duotų teigiamų vaisių, kuriais žmonija iš tikrųjų pasinaudotų, paskutiniu laiku daroma žingsnių užtikrinti taiką tautų gyvenimą ir laisvą vienos tautos darbo su kita pasikeitimą. Vystantis gyvenimui ta kryptimi, be abejo, bus pasiekta labai daug ir įtemptoji energija, darbo ir kūrybos dvasia greit duos žmonijai vaisių, ir tie vaisiai bus dideli ir naudingi. Mes lietuviai neturime pamiršti ir to, kad mūsų valstybė gyvena savo kūdikystės dienas, ir todėl kiekvieno mūsų pareiga atiduoti jai kuo daugiausia savo energijos, savo darbo, kuo daugiausia įdėti į jos vystymąsi ir klestėjimą. Mūsų, stovinčių vidaus tvarkos ir ramybės apsaugoje, pareiga yra suteikti piliečiams tokias sąlygas, kad jie būtų ramūs, kad tai, ką jie pagamins — nebūtų iš jų piktų žmonių atimta, kad jų sveikata ir gyvybė būtų visur ir visumet tinkamai apsaugojama. Savo pareigoms tinkamai atlikti, privalome turėti daug pasišventimo ir sumanumo, privalome dirbti ir nuolat mokytis. Per septynerius mūsų valstybės nepriklausomo gyvenimo metus mūsų policija žymiai pažengė pirmyn: krašte nebesiaučia plėšikų gaujos, piliečių turtas, sveikata ir gyvybė geriau apsaugojama, bet dar vis nepasiekta reikiamos aukštumos. Jei mes mokėmės pereitais metais, kaip tinkamiau eiti savo pareigas, mokėmės kursuose, mokyklose ir pačiame gyvenime, tai ateinančiais metais mokymosi galimumas palengvės, nes ministerija pagamins ir išleids visą eilę reikalingų vadovėlių, iš kurių kiekvienas policijos tarnautojas privalės išmokti, kad sumaniau atlikdamas savo pareigas, daugiau naudotos valstybei atneštų. Šiomis dienomis baigę kursus nuovadų viršininkai, puikiai suprato kokių žinių jiems reikia turėti. Tas savo žinias jie, be abejo, pasistengs perduoti ir savo valdiniams, ir ateinančiais metais savo darbą tvarkys taip, kad būtų naudingesni visuomenei. Jų nuovadose vargu ar būtų įvyks brutalizmas, savivaliavimas ir pagalbos bei patarimų piliečiams neteikimas. Nė vienas valdininkas, kuris elgsis kitaip,

tarnystėje nebus toleruojamas, ir ministerija neleis, kad dėliai vieno kito policijos valdininko būtų žeminamas visos policijos vardas. Baigę kursus valdininkai apie tai žino, ir grįžę prie pareigų nuo Naujų Metų, be abejo, pasistengs ir kitiems tai įskiepyti. Policijos darbas reikalauja iš valdininko blaivumo ir sąžiningumo. Eidami į 1926 metus turime pasiryžti, kad mūsų tarpe neatsirastų nei vieno girtuoklio, nei vieno nesąžiningo valdininko. Tinkamai atlikdami savo pareigas, nuolat tobulindamies, galėsime daug naudotos atnešti mūsų valstybei ir piliečiams. Todėl ta kryptimi ir turi eiti mūsų norai, mūsų siekiai per slenkstį į 1926 m. žengiant. Pasišventimas savo pareigoms, nuolatinis tobulinimasis ir uolus darbas, tebūnie mūsų kasdieninis draugas ateityje, o tuo atliksime mūsų brangios tėvynės mums, kaip policijos tarnautojams ir piliečiams, pavestas pareigas.

V.

Administracinių teismų belaukiant

Visų konstitucinių valstybių sutvarkymas turi savyje tris pamatinius pradus: valdžių padalinimas, tautos atstovybė ir piliečių laisvės teisė. Valdžių padalinimo teorija yra tas konstitucinės teisės pagrindas, iš kurio seka valstybės valdžios padalinimas trimis atskiromis šakomis: 1) įstatymdavystė, 2) vykdomoji ar administracinė valdžia ir 3) teismas. Taip yra ir pas mus. Mūsų konstitucijos 2 § skamba: «Valstybės valdžią vykdo: seimas, vyriausybė ir teismas».

Seimas leidžia įstatymus, vyriausybė juos vykdo ir teismas taiko įstatymus konkrečiuose atsitikimuose, tose bylose, kurias iškelia šalys arba patiekia jam spręsti prokuratūra. Pats teismas bylų neieško.

Vyriausybė arba administracinė valdžia ne tik vykdo įstatymus, bet dažnai ji veikia savistoviai, žinoma įstatymo ribose, besirūpinant įstatymus įvykdyti. Taip antai, įstatymas paveda tai ar kitai įstaigai rūpintis apie kelius, apie kelių nutiesimą. Bet kur, kuomet tiesti kokios rūšies kelias privalo būti, tą klausimą riša įstaiga, kuriai tas dalykas pavestas, savistoviai. Be to, administracija dažnai pati leidžia privalomus įsakymus, taip vadinamus administracinius aktus: sanitarijos, tvarkos ir kitais klausimais; už kurių nepildymą net baudžia piliečius (milicijos įst. 25 §).

Bendrai sakant, administracija riša ir pildo konkrečius valstybės valdymo uždavinius ir tuo būdu administracinis valstybės veikimas labai plačiai paliečia valstybės gyventojus. Galima pragyventi visą savo amžių neturėjus jokio reikalo teisme, bet, atvirkščiai, neįmanomas dalykas pragyventi gyvenimą neturėjus jokio reikalo su administracija, su policininku gatvėje, su policijos įstaigomis bendrai, su pašto įstaiga, su mokesnių inspekcijomis ir t. t. Administracija iš esmės labai aktinga valdžia, ji dažnai net pati privalo kištis žmonių gyvenimą prieš jų norą: ji reikalauja nuo namų savininkų taisyti šaligatvius, gatves, ji užkardos; ir sustabdo įstatymų laužymą, ji išreikalauja nesumokėtus mokesnius. Todel administracijos tobulumas itin yra svarbus valstybės gyvenime, be to, administracijos ypatybės turi didelės įtakos žmonių gyvenime ir jose atspindi bendrai tautinis valstybės sutvarkymas ir būdas. Jeigu žmonės nepatenkinti valstybės sutvarkymu, tai jie savo nepatenkinimą pirmiausia reiškia prieš administraciją, nes čia daugiausia yra paliečiamas žmonių gyvenimas. Žinoma nors administracija ir tobuliausia būtų, nepatenkintų vis bus, nes visiems sako neįtiksi, o iš kitos pusės idealo mes pasiekti negalim. Ypač sunkus yra administracijos veikimas, žinoma, kuomet valstybė, kaip pas mus, kuriasi tik ir tvarkosi, kuomet nėra dar išdirbtų ir nusistovėjusių veikimo formų: todėl nėra stebėtina, kad pas mus nusiskundimai dėl administracijos veikimo yra begaliniai. Patobulinti ir sušvelninti administracijos veikimą, valdžia steigia administracijos ir policijos kursus; finansų ir vidaus reikalų ministerijose yra įsteigta įvairių komisijų, kur galima pasiskųsti ant administracijos veikimų. Bet administracinė įstaiga, rišant tą ar kitą klausimą — skundą, vaduojasi daugiau tikslingumu, riša jį dažnai subjektyviai; pilietis gali laukti iš administracijos tik pagalbos ir malonės. Kadangi susidūrimas piliečių teisių su administracija neišvengiamas, todėl būtinas reikalas tuos ginčus pavesti rišti bešališkai įstaigai — teismui, kuris riša patiektą jam ginčą vien pasiremiant įstatymu. Tokiu būdu skubiai reikia siekti to, kad, būtų įkūnytas gyvenime mūsų konstitucijos 68 §, kuris skamba: «Teismas sprendžia administracijos įsakymų teisėtumą.» Teisme kiekvienas galės ginti savo teisę, kaip moka ir kaip gali ir pralošęs bylą, galės kaltinti tik save ar savo apgynėją, o administracija išvengs daug dažnai nepamatuotų ir neužsitarnautų užmetimų, dirbant sunkų valstybinį darbą.

Dr. V. Viršila
(Liet. u-to lekt.)

SANITARIJA

(Žiūr. „Polic.“ 11 nr.)

II. Vanduo

Po oro žmogui yra reikalingiausias vanduo; be jo jis gali būti gyvas tik labai trumpą laiką. Žmogaus kūnas daugiau negu per pusę susideda iš vandens. Visas mūsų priimamas maistas, be kurio nebūtų galimas kūno augimas ir net gyvybė, gali būti asimiluojamas tik maždaug skystame stovyje. Visi mūsų organizmo veikimo produktai, visa, kas išnaudota, daugiau mums nereikalinga ir net kenksminga, prasišalina iš mūsų kūno taip pat tik maždaug skystam stovyje (prakaitu, šlapumu, išmatomis). Be to, vanduo, skiesdamas ir išsinešdamas visokį nešvarumą, su kuriuo susiduria, tarnauja žmogaus kūno ir šalia jo esančių daiktų švarumui palaikyti. Apie žmogaus kultūringumą galima maždaug spręsti pagal jo vartojimą vandens kiekį. Vanduo yra net švarumo emblema: šlakstydami vandeniu naujagimį, mes lyg ir nuplauname nuo jo pirmąją jo protėvių nuodėmę.

Didi vandens reikšmė buvo suprantama jau senovėje. Tų laikų kultūringos tautos labai rūpinosi gausiai tiekti tinkamo vandens miestams. Romos, pavyzdžiui, vandentraukis (Aqua Marcia) tiekavo vandenį iš Sabinių kalnų ir buvo apie 100 km. ilgio. Tačiau viduramžyje ir beveik iki praeitojo šimtmečio pusės vandens tiekimo klausimu nieks nesidomėjo. Miestai paprastai naudojo vandeniu artimiausių šaltinių, upių, ežerų ar šulinių, iškastų miesto žemėje, bet tai nepasiekdavo tikslo, nes vandens ten būdavo dažnai neužtenkamai, ir jis užsiteršdavo miesto nešvarumais. Dabartiniu laiku jau visi gerai supranta, kad pakankamas tinkamo vandens kiekis gėrimui, kūno, rūbų, namų bei dirvožemio švarumui palaikymui yra būtina gyventojų sveikumo sąlyga. Užtat kultūringuose miestuose visur stengiasi rengti tam tikrus vandentraukius. Be to, nesant pakankamo vandens tiekimo, negali būti ir patenkinimo kanalizacijos nešvarumams pašalinimo, nes kanalams valyti reikalinga daug vandens. Todel, kur nėra užtenkamai vandens, ten negali būti ir tikro švarumo.

Jeigu visi nešvarumai, kuriuos priima į save ir išsineša vanduo, liktų jame nekeitėdami, tai greit mūsų planetos vandens laikymosi vietos, tuo ar kitu būdu susidūrusios su organiniu pasauliu ir jo atsiskyrimais, virstų ištisomis pamazgų duobėmis, gadinančiomis orą ir nebetinkamomis toliau gyvybei palaikyti. Bet to neatsitinka, nes vanduo turi stebuklingą savumą valytis ir pasilieka tyras bei skaidrus, nors jis be paliovos ir amžinai plauna mūsų nešvarią žemę.

Saulės spinduliai vilioja vandenį pas save

aukštyn, žadėdami jam ten šiltą glamonėjimą, neliečiamą skaistybę ir beribę laisvę. Bet vanduo myli žemę su visais jos trūkumais ir nelengvai pasiduoda gundomas. Tik paviršutiniai vandens klodai, būdami pašildyti, lengvu garu kyla dangun; bet ir jie su žeme atsisveikina, raudodami, ir jų ašaros krinta ant žolelių bei gėlių rasos lašeliais, kurie yra puikesni už brangius deimantus. Tačiau ten aukštybėse vandens garai neranda tokių priimtųjų, kurių jie tikėjosi. Tiesa, pareidami oro destilaciją, jie tampa švarių švariausi. Bet ten danguje tas švarumas nieko nestebina ir niekam nereikalingas, nes ten visa švaru ir be dėmių. Vietoj laukiamos beribės laisvės vandens garai, atsidūrę aukštybėse, tuojau patenka vėjo padaužos valdžion, kuris vaiko nežinia delko nuolat juos begalinėse oro erdvėse. Vietoj šilto meilavimo vandens garai sutinka ten aukštybėse šaltą oficialumą, nuo kurio jie ataušta ir ima verkti gailiomis ašaromis, krisdami žemėn lietaus pavidale. Norėdami išlyginti veltui praleistą laiką, jie, dar nepasiekę gimtųjų krantų, karštai griebiasi nutraukto darbo, rinkdami iš atmosferos visas dulkes ir pasitaikančius mikroorganizmus bei dujas, sutinkamas savo kelyje. Užtat lietaus vanduo toli gražu negali būti laikomas visai švariu.

Vanduo, būdamas chemiškas neišskiriamas dviejų dalelių vandenilio ir vienos deguonio junginys, savaime negali, žinoma, turėti savumo valytis; jis gali tik skiesti pašalinius kūnus, o neskiedžiamus plauti, smulkinti ir nešti su savim. Tačiau dalykas yra tame, kad vanduo, susidurdamas su atmosfera, godžiai priima į save laisvą oro deguonį, kuris ir atlieka šį svarbų pasaulio darbą. Deguonio su vandeniu susijungimas vyksta, einant vadinamam daliniu arba parfaliu įstatu, ir tarp kitko pareina nuo su oru susiduriančio vandens paviršiaus didumo. Šis paviršius yra juo didesnis, juo labiau vanduo yra banguojamas vėjo ar pats betekdamas. Todel stovįs vanduo mažiau priima į save deguonio, greičiau užsiteršia ir genda. Jeigu, pav., į upę įpilsime keletą miesto nešvarumo statinių, tai kiek atstu nuo miesto sulig upės tekėjimu mes jau nebepastebėsime užteršimo pėdsakų. Jeigu gi tokiu pat būdu užteršime, pav., kūdrą, tai joje ilgą laiką vanduo bus netinkamas gerti. Todel tinkamesnis yra tekantis vanduo. Be to, laisvas deguonis vandenyje yra būtina žuvų bei kitų vandens gyvūnų sąlyga, ir tame vandenyje, kur nėra laisvo deguonio arba kur jo aikvojimas yra nepakankamai papildomas, gyvybė yra visai negalima.

Kiek kitaip vyksta šaltinių bei šulinių vandens valymasis. Patekdamas žemės paviršium ir radęs čia permerkiamą dirvožemio sluoksnį, pav., smėlį, vanduo sunkiasi per jį gilyn iki tol, kol pakeleję jam nepasitaikys nepermerkiamas sluoksnis, pav., akmuo ar molis. Tada vanduo susitvenkia požemyje ir arba ištrykšta viršun

kaip šaltinis, ar būna randamas kasant šulinius. Sunkdamasis per žemės sluoksnius, vanduo natūraliu būdu filtruojasi, būtent, žemei jis atiduoda savo deguonį bei organines liekanas, kurios čia pat yra rauginamos ir naudojamos augalams maitintis, o iš žemės jis paima anglia rūkštį, ir kai kurias tirpstančias druskas, pav., magnezijų, kalkes ir t. t. Kadangi šaltinių vanduo kyla iš gilesniųjų žemės sluoksnių, tai jis yra švarus ir tinkamas vartoti, šuliniai gi paprastai kasami apgyventose vietose ir nelabai gilūs, todėl lengvai užsiteršia visokiais nešvarumais ir tiekia netinkamą vandenį. Apsaugoti šulinius nuo užteršimo, reikia jų sienos daryti iš nepermerkiamos medžiagos ir uždengti dangčiais. Tinkamesni yra artezianiški bei abisiniški šuliniai, kurie nėra kasami, o gręžiami žemėje ir pasiekia ne pirmojo požemio vandens sluoksnio, o antrojo arba net trečiojo. Tarp artezianiško ir abisiniško šulinių skirtumas yra tas, kad iš pirmojo vanduo pats trykšta aukštyn del požeminio slėgimo, o iš antrojo jis reikia pompuoti.

Dideliuose tvarkinguose miestuose vanduo tiekiamas tiesiog į namus ir butus tam tikrais vandentraukio vamzdžiais, kur jis varomas specialėmis mašinomis. Kitose gi apgyventose vietose vandenį arba semia iš šaltinių, upių, ežerų ar šulinių, arba ima jį tam tikrų pompų pagalba išvežioja ar išnešioja po namus. Svarbu, kad vandentraukių bei šulinių vamzdžiai neturėtų savyje švino, nes jis tiek skiedžiasi ir gali kenkti sveikatai. Daug žmogus turi vargo su vandeniu, kai nėra vandentraukio.

Jeigu vanduo yra nevisai tinkamas, o geresnio nėra iš kur gauti, tai reikia pasistengti jis pataisyti. Vandeniui taisyti yra šie būdai:

1) **Destilavimas.** Vanduo garinamas, ir garai vamzdžiais varomi į kitą indą, kur aušta ir virsta skystu. Toks vanduo, be abejo, švarus, tik nevisai skanus, nes neturi savyje tų priemaišų, į kurias esame įpratę. Šis būdas mažai praktiškas, nes brangiai kainuoja. Juo naudojasi vaistinėse vaistams gaminti ar, būtinumo verčiami, jūrų garlaiviuose, kad pataisytų karčiai sūrų vandenį.

2) **Virinimas.** Virinant vandenį, žūva esančios jame bakterijos (choleros, vidurių šiltinės ir kt.); todėl virinto vandens vartojimas ypačiai patiriamas epidemijų metu. Tačiau reikia turėti galvoje, kad būdamas blogai laikomas, virintas vanduo gali užsiteršti ir tapti nė kiek negeresnis už žalią.

3) **Filtravimas.** Vandenį valo tam tikruose prietaisuose, vadinamuose filtrais, varami jį per smėlį, anglį, akmenėlius ir t. t. Filtrai privalo būti dažnai valomi ir filtruojančioji medžiaga juose keičiama, nes kitaip jie nepasiekia tikslo.

4) **Ozonavimas.** Per vandenį leidžia cheminiu būdu paruoštą ozoną, kuris jį ir valo.

Kiti, kartais vartojamieji, vandenį valyti būdai, įmaišant į jį bromo, chloro, alūno, chloro

geležies ir kitų daiktų, negali būti laikomi gerais, nes, menkai jį tevalydam, gali daryti kenksmingą sveikatai.

J. K.

Skundai ir policija

Kiekvienas žmogus, iš prigimties turtingai apdovanotas visokiais privalumais, — protu, gabumais, mintimi, galėjimu kurti ir veikti, šitame pasaulyje per visą savo gyvenimą siekia kokio nors tikslo. Jam pasiekti žmogus naudoja arba savo paties išdirbtomis arba iš kitų žmonių perimtomis taisyklėmis, be kurių žmogaus gyvenimas ir bendravimas būtų neįmanomas.

Šie žmonių tikslai ir norai, jų reikalai, interesai ir veikimai nuolat tarp savęs susiduria, ir negalima įsivaizduoti tokios būklės, kad žmonių tikslai, jų interesai eitų vienas pro šalį kito ir, kad tarp jų nenusistovėtų šiokių ar tokių santykių. Susidūrę, jie iškelia ginčų, nesusipratimų, kuriuos reikia šiaip ar kitaip išrišti. Iš to atsiranda reikalas išspręsti, kas kam yra leista daryti ir kam ne. Taigi, reikia tokių taisyklių, kurios duotų galimumo šiuos atskirų žmonių bei jų grupių santykius vienus su kitais suderinti taip, kad nuo jų, kiek galima, niekas nekenktėtų. Šios taisyklės yra vadinamos normos.

Normos, kurios tarnauja žmonių siekiamiems tikslams, kurios nustato ir reguliuoja jų tarpusavius santykius, yra vadinamos socialėmis normomis. Jų tikslas — sudaryti apystovas, reikalingas visuomenės bendravimo gyvenimui palaikyti, ir duoti jam galimumo plėtotis.

Atsižvelgiant į veikimo motyvus, kuriais jos yra sudaromos, socialės normos skiriamos dviem pagrindinėmis rūšimis — teisės normos ir doros normos, plačiau to žodžio prasme; į jas įeina religija, garbė, mandagumas, papročiai ir t. t. Paliekant šaly doros normas, kaip vienpusiškas ir mūsų temą maža dominancias, pažvelgsime į tas normas, kurios nustato ir reguliuoja žmonių pasielgimus vienu su kitais, t. y. teisės normas.

Teisės sąvoka paprastam gyvenime gali būti suprantama dvejopai. Vienu atveju šiuo žodžiu vadiname tam tikras normas, formules, taisykles, kurios reguliuoja žmonių pasielgimus; antru atveju šiuo žodžiu norime parodyti, kad mums ar kam kitam leista ką nors daryti ir iš kitų reikalauti tam tikro veikimo ar nuo jo susilaikyti. Pirmuoju atveju tai bus teisė objektyvia prasme, antruoju — subjektyvia.

Taigi, teisė subjektyvia prasme yra dvipusis juridinis santykis, kuris vienam jo dalyviui duoda galimumo reikalauti iš kitų taip ar kitaip daryti, ar nedaryti, kitam gi dalyviui uždeda pareigas, kad tie reikalavimai būtų pildomi.

Iš čia iškyla teisėto ir neteisėto darbo

sąvoka. Veikimas suteiktos galios ribose bus teisėtas, gi, kuomet jis iš šių ribų išeina, bus neteisėtas.

Žmogus iš prigimties jau yra netobulas. Jei ir negalima tvirtinti, kad visi žmonės iš prigimties yra egoistai, tai nepaklysimė pasakę, kad visi žmonės yra linkę daugiau sau negu kitam, daugiau prie egoizmo negu altruizmo. Paanalizavus kiekvieną taip vadinamą altruistinį žmogaus veikimą, mes labai dažnai rasime paslėptą jame egoistinių motyvų. Šie žmogaus egoistiniai motyvai dažniausiai ir spiria jį neteisėtai daryti. Teisė pasiektų savo idealo tuomet, jei kiekvienas žmogaus veikimas būtų teisėtas. To turi siekti žmonija, kaip ir kitų idealų. Kol kas gi teisei nuolat gresia pavojus iš neteisės pusės, ir kiekvieno žmogaus ir piliečio švenčiausia pareiga prieš save ir prieš visuomenę, kurioje jis gyvena, kovoti už savo teisę, ginti nuo pasikėsinių ją sulaužyti ar peržengti.

Kiekvienas toks kovotojas prisideda prie teisės idėjos gyvendinimo šiame pasaulyje.

Tam tikro asmens teisės įžeidimas rodo to asmens negerbimą. Negriežtas į tai reagavimas arba visiškai nereagavimas išstumia teisę, ir vieton jos įsigyvena neteisė. Juo griežčiau reaguojama teisę įžeidus, juo jai duodama didesnės reikšmės, juo ją daugiau branginama.

Kova už teisę — tai žmogaus teisinės ir dorinės gyvybės patikrinimas. Be teisės žmogus nebe žmogus, bet daiktas, su kuriuo galima pasielgti visai neatsižvelgiant į jo valią, norus ir interesus.

Istorijos bėgyje priemonės ir būdai kovoti už savo teisę labai keitėsi. Seniau, kuomet valstybė dar nebuvo taip tvirtai organizuota, žmogus pats turėjo saugoti savo teisę. Laikui bėgant toks dalykų stovis buvo pripažintas mažai patikrinęs atskiro žmogaus teisę.

Dabartiniu laiku visuomenės gyvenimas yra taip sutvarkytas, kad žmonių ir piliečių teisių gynimo reikaluose juos dažniausiai pavaduoja policija ir teismas. Dabar tik privačių teisių vykdymas paliekamas atskirų žmonių ir piliečių iniciatyvai, gi kitų teisės, kaip tai viešosios, kriminalinės ir t. t. įeina į valstybės valdžios pareigų ir kompetencijos ribas. Viešosios teisės vykdymas priklauso valstybės organams, kuriems pavesta saugoti įstatymus, atstovaujančių asmenų, valdininkų, sąžiningą jiems uždėtų pareigų ėjimą, gi privačios teisės vykdymas pareina nuo asmens intereso ir teisės jausmo.

Jei kurioj nors visuomenės sąjungoj šitą teisės jausmą, jų dalyvių teisinį pajautimą nepavyko pakankamai išauklėti, jei valstybės valdžios organai nevykdo jiems nustatytose kompetencijų ribose savo pareigų, tai tokioj sąjungoj plati dirva įsiviešpatauti sauvaliavimui ir neteisėtumui.

Viešosios teisės srityje kova už subjektyvias teises yra daug sunkesnė, nekaip privačios

teisės srityje; todėl kiekvieno atskiro žmogaus ir kiekvienos visuomenės sąjungos, kuriems priklauso ir tauta, pareiga — auklėti savyje ir visuomenės sąmonėje teisės jausmus. Tai yra svarbiausias kiekvienos valstybės vidaus politikos uždavinys, nes sveikas atskirų individų teisinis pajautimas yra didžiausias ir stipriausias valstybės jėgų šaltinis.

Kad šalyje viešpatautų teisėtumas, reikia, kad patys valstybės valdžios organai eitų įstatymų keliu, vadovautųsi vien įstatymais, o taip pat plačiai ir laisvai leistų piliečiams savo teises ginti įstatymais numatytomis priemonėmis ir būdais.

Kaip jau aukščiau buvo minėta — dabartiniais laikais visuomenės gyvenimas yra taip sutvarkytas, kad policija ir teismai dažniausiai pavaduoja žmones jų teisių gynimo reikaluose.

Priemonių ir būdų teisę ginti yra labai daug ir įvairių, kurių čia visų neminėsiu; apsisistosi prie vienos, labai plačiai vartojamos ir mūsų įstatymais numatytos, būtent, — apsi-skundimas policijai. Mūsų įstatymai — plačiąja to žodžio prasme — yra Lietuvos valstybės įstatymdavystės organų naujai išleistieji ir senieji rusų įstatymai, kurie Lietuvos valstybės konstitucijai nėra priešingi.

Svarbiausios reikšmės, kaip teisės šaltinis skundams reikšti, turi rusų įstatymai, nes mūsų naujose novelėse, šiuo klausimu, šalia instrukcijos policijos tarnautojams, maža ką randame.

Policijai skundus reikšti tvarka yra numatyta kai kuriuose straipsniuose rusų įstatymų rinkinio II tom. «Общ. Учред. Губерн.» ir baudžiam. procese. Nagrinėdami šiuos straipsnius, pastebime, kad visus skundus, su kuriais policijos tarnyboje tenka susidurti, galima suskirstyti šiaip:

1) civilių asmenų skundai dėl padarytų jiems kitų civilių asmenų skriaudų, nuostolių ar kito kokio neteisėto darbo;

2) civilių asmenų skundai dėl įstaigų peržengimo savo statutų ir tuo piliečių teisių sulaužymo;

3) civilių asmenų skundai dėl neteisėtų pačios policijos tarnautojų veiksmų.

Skundu vadinamas pareiškimas asmens nukentėjusio dėl neteisėto kieno nors su juo pasielgimo. Taip maždaug apibūdina skundus baudž. proces. (301 str.).

Bendroji taisyklė policijai skundus priiminėti yra nurodyta rusų įst. rink. II tom. «Общ. Учред. Губерн.» 687 str., kur pasakyta, kad policija išklauso skundus visų nuskriaustų ir teikia jiems sulig galimumu teisėto užtarimo; be to, tikslu išaiškinti bylos aplinkybes, ji privalo išklausti visus liečiančius bylą parodymus.

Kokios nors nustatytos formos šiems skundams ir parodymams pareikšti nereikalaujama. Jie gali būti pareiškiami žodžiu ir raštu.

Skunde paprastai nurodoma:

1) nusikaltimo padarymo laikas ir vieta,

t. y., kuomet, kame ir kokiomis aplinkybėmis įvyko nusikaltimas;

2) kas ir delko įtariamas padaręs nusikaltimą darbą;

3) padarytieji nuostoliai ir žala, ir

4) jei reikia, apytikriai apskaitytas atlyginimas už padarytus nuostolius.

Tam tikslui nuovados viršininko būstinė privalo būti visiems ir visumet, neišskiriant nakties ir šventadienių, prieinama, kaip pastogė, kur, ištikus kokiam nors pavojui ar, bendrai, reikalui esant, kiekvienas galėtų rasti apgynimą. Pats viršininkas visumet privalo būti pasiruošęs «kantriai», kaip pasakyta įstatymuose, išklausti visus pareiškiamus jam skundus, prašymus, pasiaiškinimus ir pranešimus, kurie kreipiami teisėtumui apsaugoti ar visuomenės tvarkai bei ramybei palaikyti. Jis privalo taip pat suteikti visiems ir kiekvienam, kurie į jį kreipiasi, apgynimą ir užtarimą dėl jiems daromų skriaudų ir smurtų.

Nuovados viršininkui dar pavedama prie kitų jo ypatingų pareigų priiminėti iš piliečių visus tuos skundus ir prašymus, kurių svarstymas ir sprendimas priklauso aukštesniajai policijos instancijai.

Šiuo atveju policija vietoje, jei tai reikia, surenka visas prašymui ar skundai nušviesti ir papildyti reikalingas žinias ir su savo tam tikra šiuo klausimu išvada pristato aukštesniajai instancijai spręsti (Rusų įst. rink. II tom. «Общ. Учред. Губерн.» 778, 780 str. str.).

Panašiai sprendžia šį klausimą ir baudž. proces. Jo 48 straipsnis sako, kad asmenys, nukentėję dėl neteisėto su jais pasielgimo ir gavę iš to žalos ir nuostolių, gali kreiptis į savo vietos policiją, kuri privalo šiuo klausimu padaryti reikalingus paieškojimus, ir apie pasekmes pranešti taikos teisėjui. Gavęs tokį pranešimą, taikos teisėjas, nelaukdamas netarpiško apie tai pranešimo iš nukentėjusio pusės, privalo priimti bylą nagrinėti, neatsižvelgiant į tai, kad ginčas galėtų baigtis susitaikinimu. Šiuo būdu iškeltose bylose kaltintoju pripažįstama ne policija, bet skundą padavęs nukentėjęs asmuo. Policija gi šiais atvejais gali iš savo pusės apkaltinimą palaikyti.

Kazuistiškai buvo rišamas klausimas skundų, pareiškimų, tvarkos dėl nusižengimų prieš lauko darbams samdyti nustatytų taisyklių sulaužymą. Šios rūšies skundams pareikšti buvo reikalingi šie formalumai. Nukentėję asmens, norį traukti tieson kitą sutarties dalyvį, praneša apie tai tos vietos policijai, kur sutartis turėjo būti vykdoma. Dėl šio skundo pareiškimo policija akivaizdoje abiejų sutarties šalių, jei jos čia vietoje yra, padaro kvotą, kurios išvadas surašo į protokolą ir praneša teismui. Protokolas pasirašomas abiejų pusių, jei jiedvi dalyvavo jį statant. Kiekvienai suinteresuotai šaliai protokolo priraše leidžiama išdėstyti savo pastabas. Nesant akivaizdoje vienai katrai šaliai, kvota daroma

prie dviejų liudininkų, kurie ją pasirašo. Dabar šį klausimą, išskiriant žemės ūkius, mažesnius kaip 80 ha. sprendžia darbo inspekcija. (Darbo inspek. įstat. 5 § «Vyr. Žin.» 179 nr. 1228 eil: ir šiam įstat. vykdyti instr. 5 §, «Vyr. Žin.» 204 nr. 1364 eil.).

Gavęs skundą ar pareiškimą, policijos valdininkas, neatidėliodamas apklausinėja skundiką ar pareiškėją, kad geriau, nušviestų įvykio aplinkybes ar nusikalstamojo darbo požymius. Jei skundikas stačiai nurodo įtariamąjį ar kaltinamąjį asmenį, arba jei, tas paaiškėtų iš jo apklausinėjimų, tai policija turi perspėti skundiką dėl melagingo įskundimo pasekmių, kurios yra, einant baudžiamojo statuto 157 str., už melagingą įskundimą skundėjas gali būti teismo baudžiamas. Bet šis formalumas neturi absoliutinės reikšmės, kad, jį neišpildžius, galima būtų vėliau visus padarytus patyrimo veiksmus pripažinti netikrais. Priešingai policija kartais atsidurtų keblioje būklėje, negalėdama šio reikalavimo išpildyti, būtent, tais atvejais, kai skundai ar pranešimai gauti iš asmenų, gyvenančių ne čia pat vietoje, bet kur nors toli, gi iš gautojo skundo esmės yra būtina reikalinga neatidėliojant imtis priemonių nusikaltimo pėdsakams apsaugoti, o taip pat užkirsti kelią kaltinamajam nuo tardymo ir teismo pasišalinti. Šiais atvejais skundiko ar pareiškėjo apklausinėjimai ir perspėjimai dėl jo melagingo skundo pasekmių privalo būti teisėtumo dėliai atidėti vėlesniam laikui.

Žinomai melagingas įskundimas ar pranešimas padarytas anonimo laiško forma, skundiko nuo atsakomybės neatleidžia; jis už melagingą įskundimą atsako, jei tame skunde stačiai buvo kas nors įtariamasis ar kaltinamas. Jei skunde įtariamasis ar kaltinamas asmuo nebuvo nurodytas, tai toksai skundas negali būti pagrindu skundikui šios rūšies bylą iškelti.

(B. d.)

A. R a m a n a u s k a s

Karinės drausmės reikšmė policijai *)

«Milicija (policija) tvarkoma drausmės pagrindais».

Milicijos įstatymo 9 §.

Drausmė pirmiausia yra svarbiausioji auklėjimo šaka, o vėliau jau—persiėmimas tomis taisyklėmis, kurios toje ar kitoje gyvenimo srityje yra būtinos, ypačiai policijos tarnyboje. Todėl kiekviena šeima, kiekviena žmonių grupė, kad ir iš vienminčių sudėta, gyvenimo apytovę verčiama siekti užsibrėžtojo tikslo, laikosi tam

tyčia nustatytų dėsnių, taisyklių arba, kitaip tariant, drausmės, nekalbant jau apie policiją, kuri be drausmės vargiai ir dieną išgyvuotų.

Taigi, mes matome, kad šandien ne tik kariuomenė, ne tik karinės organizacijos (policija, šauliai), bet ir visuomeninės bei politinės organizacijos, partijos ir grupės bei srovės laikosi iš anksto nustatytų taisyklių, dėsnių, kitaip tariant—kietos ir sąmoningos drausmės. O, kad laikytųsi kietos ir sąmoningos drausmės, kuri yra siekiamųjų tikslų laidas, reikia tam tikslui žmones paruošti, išauklėti ir jiems įskiepyti drausmingumą, kad kiekvienas, suprasdamas savo uždavinį ir, bendrai, siekiamąjį tikslą nesivaduotų savo sumetimais, supratimu ir įsitikinimais, bet visi veikty sutartinai siekdami vieno tikslo, kieta ir išmintinga ranka vadovaujami.

Ypačiai mums, policijos tarnautojams, drausmės, žinoma, sąmoningos drausmės, klausimas turi rūpėti visoje jo pilnumo; mes, kurdami bei tobulindami policijos kadrus, privalome drausmės klausimu rimtai susidomėti.

Kai kas prieštarauja drausmei, kaip auklėjimo supratimui, nes tai priešinga įprastam drausmės supratimui karinėje organizacijoje arba kariuomenėje. Dauguma, gal, norėtų suprasti drausmę, kaip klusnumą arba veikimo teisėtumą. Pavyzdžiui, Moltkė sako: «Autoritetas iš viršaus ir klusnumas iš apačios yra karinės organizacijos siela». Senesniame prancūzų statute kalbama: «Drausmė reikalauja visiškai ir visada klausyti viršininko ir tikrai atlikti jo paliepimus, nesvyruojant ir neprieštaraujant».

Čia iškeltieji drausmės apibūdinimai turi savo šalininkų ir priešininkų.

Pareiga klausyti, žinoma, yra viena iš pagrindinių karinės tarnybos pareigų, bet toli gražu ne vienintelė, ir todėl ji negali išimti drausmės turinio.

Be to, drausmė būtina turi apimti ir tikrai apima ne tik valdinių santykius su viršininkais, kuomet galima kalbėti tik apie klusnumą, bet jaunesniųjų santykius su vyresniaisiais, lygių laipsnių viršininkų santykius tarp savęs ir, galų gale, viršininkų ir vyresniųjų santykius su valdiniais ir jaunesniaisiais. Iš šio jau matyti, kad negali būti kalbos apie aklą klusnumą.

Taip pat kai kurie nurodo ir pabrėžia, kad būtų klaidinga drausmę lyginti su teisėtumu (įstatymo reikšmė), nes valstybė reikalauja laikytis įstatymo teisėtumo ne tik iš tarnautojų, bet lygiai iš visų piliečių. Nėra reikalo ginčytis, kad veiksmo teisėtumas įeina į drausmės supratimą, kaip būtinas elementas; tačiau ir jis neišsemia drausmės supratimo turinio, lygiai, kaip vienas tik klusnumas ir teisėtumas neišsprendžia klausimo, iš kur reikėtų semti ir kame rasti būdų auklėti karinės organizacijos naryje tokių būtinų savybių, kaip didvyriškumas, patvarumas, pasiaukavimas ir t. t.

Karinė drausmė, kaip dorinis ir teisinis dėsnis, atsirado žmogaus sąvokoj ir gyvenime

*) Iš paskaitų skaitytų pol. nuov. viršininkų kursuose.

tuo pačiu laiku, kai atsirado pirmoji karinė organizacija. Nes karinės organizacijos ir drausmės idėjos sudaro neperiskiriamą vienetą. Vadinasi, vienas be kito negali gyventi. Tik reikia turėti galvoje, kad nekarinėje organizacijoje, pasiruošusioje ką nors pulti, ar nuo ko nors gintis, gimė karinės drausmės idėja. Ji daug anksčiau atsirado, būtent, šeimoje. Ji ima pradžią iš šeimos tėvo vyresniškumo, iš giminės galvos, patriarchų.

Karinė organizacija jau gavo parengtą drausmę, net jos aiškų paruoštą turinį. Ji tik pritaikė tą gautą drausmę savo reikalams ir papildė tais elementais, kurių dar trūko. Nuo to laiko, kaip beforminė ginkluotų žmonių gauja pirmoje iškūrusioje valstybėje įgijo teisėtos organizacijos reikšmės, ir drausmė įgijo teisėtumo pobūdžio drausmės normų, drausmės įstatymo forma.

Kaip jau aukščiau esu minėjęs, greta šeimos drausmės atsirado karo, tarnybos, bažnyčios, mokyklos, partijų ir atskirų grupių drausmė. Visuose šituose drausmės įvairumuose pasiliko ta pati idėja ir tie patys pagrindai; skyrėsi tik turinys ir atskiri reikalavimai, kuriais einama į siekiamąjį tikslą. Vadinasi, bendras drausmės supratimas paliko nekintamas visais laikais ir, reikia manyti, ir toliau pasiliks.

Liečiant karinės drausmės (ji yra visų drausmių pagrindas) būdų išsiplėtimą, reikia pasakyti, kad ta evoliucija, tas išsiplėtimas ėjo labai pamažu. Mums prieinamoje žmonijos ir kariuomenės istorijoje matome, kad drausmės pagrinde buvo gąsdinimas, bauginimas, skaudimas ir net žiaurumas. Tai matome Spartoje, Romoje ir viduramžio kariuomenėse, k. a., didžiojo Petro ir Fridricho laikais.

Iš tų laikų ir iki šiai dienai užsiliko drausmės vengimas, bijojimas, ir daug tenka girdėti kalbant, apie «drausmės skaudumą, sunkumą» ir t. t.

Tačiau jau nuo 19 šimtmečio pradeda skverbtis į visų šalių kariuomenės karinės pedagogijos ir teisėtumo idėjos. Šiandiešios idėjos yra gyvendinamos. Vadinasi, pirmąją vietą pradeda imti sąmoninga drausmė, o ne paremtoji baime ir žiaurumu.

(Bus daugiau)

Prof. V. Šebedevas

Atvaizdų siuntimas telegrafu

Atvaizdų siuntimu per tolį žmonija susirūpino nuo stebuklingo telegrafui elektros pritaikymo momento. Galvota apie tai kaip žmogaus minties siuntimą tolimon papildyti dokumentų, piešinių, fotografijų siuntimu.

Daug protų dirbo šią problemą išrišti. Bonelli su savo tipo—telegrafu, abatas Caselli

su pantelegrafu 1850 — 1860 m. laikotarpyje sugebėjo gana toli nusiųsti grafiškus piešinius ir parašytus žodžius. Pirmą jų dalinį pasiskikimo šioje srityje turėjo Binas ir Bakeweles. Toliau savo išradimais pasirodė Mayeris, Lenoiras, Darlicourtas. Vėliau anglas Ritchie, italų prelatas Cerebatani su savo facsimile — telegrafu, amerikietis Gray su Telescittore ir Gruho—gizanna nemažai pasidarbavo grafiškų piešinių ir laiškų leidimo reikalui.

Bet pamatinė problema — išties piešinių ir fotografijų, susidedančių iš šviesių ir tamsių atspalvių kombinacijų, — leidimo problema — nesisekė išspręsti.

Po nesėkmingų Semlecg'o mėginimų su jo telekroskopo, po Marcel Biloin e Little, profesorius Kornas 1904--1907 m. laikotarpyje, pasinaudodamas selenium'o ypatumu įvairinti savo elektrinį laidumą, pareinanti nuo jį apšviečiančios šviesos intensyvumo, pasiekė labai įdomių praktiškų rezultatų.

Paskui vokiečių profesorius pasirodė broliai Marcel et Luis Belin'ai ir daktaras Andrie Bingas su telestereografijos metodu, kuriuo naudojantis galima buvo gauti neblogi fotografiški atvaizdai toluomoje.

Šie metodai, kaip Korno, taip ir Belino, reikalavo labai brangių ir labai jautrių įrankių, tuo tarpu iki tikslaus persiuntimo buvo dar toli; tas ir sutrukdė platesnį praktišką taikinimą tikrai genialių išradimų.

Tą patį galima pasakyti ir apie Thornebackero telectografą, kuris naudojosi tinkliniu atvaizdu ant bichrominio želatino, užtempto ant švino plokštelės. Tinklelio padaryti perskyrimai, izoliavo elektros srovę iš plieninio smailagalio, kuris besistumdamas švinu, virš jų turėjo pakilti.

Imtuvas—elektrai jautrus popierius — registravo įvairius elektros impulsus ir reprodukovė atvaizdą.

Toliau reikia paminėti Carbonelle ir jo telcaitogreur. Bet visa tai buvo labai toli nuo tobulo, įgyvendinti praktikoje.

Kiek kitokiais keliais nuėjo genialus Romos spaustuvininkas Bernardo Centenari, kuris 1882 m. žurnale «Cronaca Bizentina» išaiškino kaip galima reprodukuoti atvaizdą pagalba smulkių kvadratų, kuriuose juoda spalva tolydžiai reikštųsi vienuose silpnai, kituose labiau, trečiuose dar labiau ir t. t.

Neturėdamas supratimo apie tinklelio vartojamą, praktiškų rimto pobūdžio rezultatų jis nepasiekė. Jo idėją perėmė Antonio Montagna, kuris tinklelio pagalba visus atvaizdus paskirstė daugeliu atskirų kvadratų, gaunamus spalvų — nuo juodos iki baltos — atspalvius sugrupavo keturiomis serijomis po 100 formų kiekvienoje; kiekvienai formai pritaikė atskirą simbolį.

Bet, paėmęs retą tinklelį, jis turėjo aprašinėti kiekvienos formos ypatumus, ir telegrama apsiėdavo brangiai, reprodukcijos tikslumas nukentėdavo.

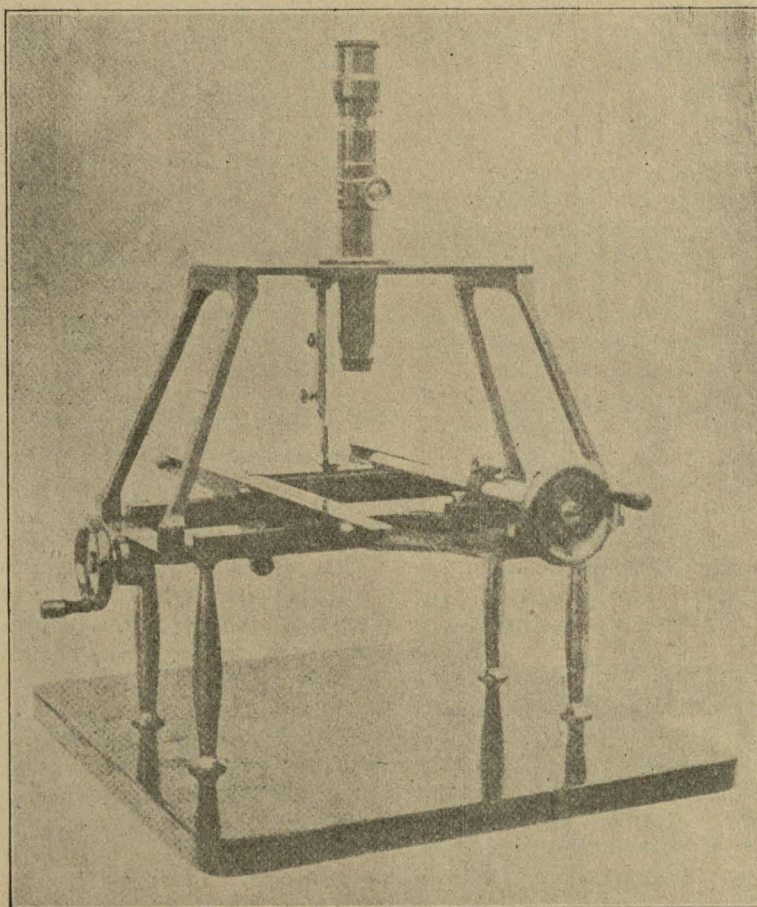
Šį metodą patobulino, padarė paprastesniu ir praktiškėsniu profesorius Ellero — Romos mokslinės policijos instituto fotografijos skyriaus lektorius, žinomo veikalo apie teismo policijos fotografavimą autorius. Jo metodas genialiai paprastas ir lengvai pritaikomas kiekvienam fotografijos aparatui.

Jis sunaudojo tokį tinklėlį, kuris jau apie trisdešimt metų vartojamas cinkografijose atvaizdų paskirstymui smulkiais elementais. Šios

esanti jautrioji plokštelė fiksuoja negatyve reikalingą atvaizdą, paskirstytą kvadratais.

Pasiremdamas šiuo, metodu Ellero ir sudarė savo fotografijų siuntimo per tolį sistemą.

Jis išrado tipimetrą (pieš. 1), susidedantį iš keturkojo, ant kurio yra mikroskopas. Ant keturkampio dedamas atvaizdas, ant kurio uždėtas tinklėlis, kuris kartu su atvaizdu stumiamas po mikroskopu. Ant keturkampio ištiestame popieriuje stebėtojas tolydžiai užrašinėja kiek

Pieš. 1

atvaizdo dalys, dėl skirtingų sumaišytų juodų ir baltų spalvų gali duoti visus bet kokio nespaltuoto atvaizdo atspalvius.

Šis tinklėlis susideda iš dviejų kristalinių stiklų, iš vienos pusės nudažytų silpna geltona varsa. Ant jų išpiaustoma lygiagretės įžambinės linijos, daugiau ar mažiau atstu viena nuo kitos. Kristaliniai stiklai taip uždėti vienas ant kito, kad jų linijos, statmeniškai persikirsdamos, sudaro labai tankų tinklėlį, kurio kilpos dalinai gelsvos, dalinai žerėnčios.

Fotografijos reprodukovimui tinklėlis įstatomas į tamsiąją kamerą, keletą milimetrų atstu nuo jautriosios plokštelės. Geltonosios kilpelės sulaiko šviesą, žerėnčios praleidžia ir užpakalyje

vieno kvadrato spalvinį toną, įžiūrėtą per mikroskopą.

Šie spalviniai tonai klasifikuoti ir kiekvienam klasifikacijos numeriui atatinama apręžto spalvinio tono kvadratas. Tolydžiai užrašinėjant popieriuje numerius, jie perduodami telegrafu, o gavimo vietoje atatinami kvadratai įdedami į tinklėlį, kuris vėliau fotografuojamas, sumažinamas iki normalaus dydžio ir gaunama tiksli fotografija.

Šie kvadratai nudažyti įvairiai ir ne vienu tonu, bet susideda iš įvairių kombinacijų ir įvairaus dydžio smulkių kvadratų — juodų ir baltų arba juodų kvadratų baltame fone ir atvirkščiai (pieš. 2).

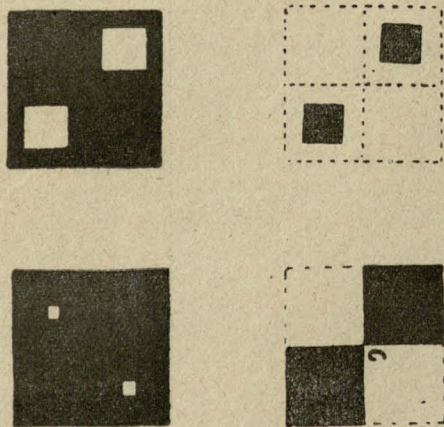
Tais atvejais, kai atvaizdą, fotografiją, ar

piešinį tenka persiųsti telegrafu, telefonu arba radio aparatu, Ellero metodus nepakeičiamas, nes jis nereikalauja nei specialių žinių, nei kokių nors išlaidų specialioms mašinoms.

Tobulesnis, bet kur kas sudėtingesnis ir brangesnis Korno aparatas, kuris dabar išradėjo patobulintas. Jis reikalauja technikų specialistų ir didelių vienkartinų išlaidų.

Jo sistemos esmė ši.

Visa profesoriaus Korno perdavimo sistema skirstoma trimis savistoviomis operacijomis: 1) fotografijos paruošimas, 2) paruoštos, arba tikriau pritaikintos fotografijos persiuntimas telefonu arba radio ir 3) fotografijos reprodukuojimas priėmimo stotyje.

Pieš. 2

Pirmiausia piešinys greit džiuščio rašalo pagalba reprodukuojamas ant metalinės plokštelės. Jei turima reikalo su grafišku piešiniu, tai šiai operacijos daliai reikalinga ne daugiau laiko, kaip šio piešinio reprodukuojimui ant paprasto popieriaus. Jei reikalo turima su fotografija, tai čia operacija sudėtingesnė, nes fotografija pervedama ant cinko plokštelės. Ši pastaroji apdengiama bromoželatino sluoksniu ir chemiškais medžiagomis išimamos ant jos šviesiosios fotografijos vietos, kitas paliekant po bromoželatino sluoksniu.

Po to plokštelė dedama ant siųstuvo cilindro, kuris motoro pagalba sukamas vienodu greitumu. Cilindrą liečia metalinis paišelis, pritaisytas prie batarėjos. Bromoželatino plokštelė izuoja paišelį nuo fotografijos ir tokiu būdu paišelis, palietęs šviesias vietas, perduoda srovę imtuvui; palietęs tamsias vietas, srovę uždaro.

Priimančio perduodamą fotografiją imtuvo metalinė plunksna, perduodant šviesias vietas, apšviečiama giedria šviesa, perduodant tamsias vietas, gaunamas šešėlis, ir tokiu būdu už angos esančios šviesai jautrus popierius pažymi juodas ir baltas dėmes.

Toliau šviesai jautri plokštelė išimama iš cilindro ir apdirbama taip pat, kaip ir fotografijos nuotrauka.

Fotografijos 10×20 cm. dydžio perdavimas prof. Korno aparatu užima apie 4 min. laiko, neskaitant pirmos ir trečios operacijos.

Vienintelė ir stambi aparato yda — tai jo aukšta kaina—apie 5.000 aukso markių, neskaitant nei laidų, nei akumuliatorių po 60 arba 120 voltų.

Kaip Ellero, taip ir prof. Korno aparatas atidengia kriminalinei policijai plačius horizontus. Jų pagalba gali būti persiųsta pirštų nuospaudos, parašai, suklastoti čekiai, asmenų ir nusikaltimo vietos fotografijos. Esant nedideliui atstumui, Korno aparatas gali vienu metu perdavinėti atvaizdus į visas krašto stotis (po visą Vokietiją, visą Lietuvą).

P. Misiurevičius

Apskritis eilinių ir vyresniųjų policininkų teisės ir pareigos

(Iš paskaitų)

§ 1. Eilinius ir vyresnius policininkus priima tarnybon, atleidžia ir iš vietos perkelia į vietą apskrities viršininkas, policijos vadui pristačius.

§ 2. Policininkais priimami ištikimi ir teismo nebausti vyrai, Lietuvos piliečiai, geros sveikatos ir stipraus kūno sudėjimo, ne mažesnio, kaip 170 ctm. ūgio, nuo 23 iki 32 metų amžiaus, baigę pradžios mokyklą arba tolygaus naminio išsilavinimo, arba baigusieji žemesnę policijos mokyklą, tarnavę kariuomenėje.

Pastaba. Pirmenybė duodama buvusiems viršiloms ir puskarininkams.

§ 3. Kiekvienas policininkas, įstojęs tarnybon, prisiekia arba duoda raštišką pasižadėjimą sąžiningai tarnauti ir nesidėti į jokiais politines partijas.

§ 4. Policininkas gauna nustatytą atlyginimą (algą) iš valstybės izdo lėšų.

§ 5. Butą, kurą ir šviesą gauna nustatytomis normomis iš savivaldybių įstaigų.

§ 6. Be pagrindinės algos policininkai gauna: vaikų, švenčių ir ištarnautų trimečių priedą, šeimynos gydymui, persikėlimo pašalpų, išlaidų ir kelionės dienpinigių.

§ 7. Patys policininkai gydosi savivaldybių įstaigų (lėšomis) ligoninėse, o, jų nesant, artimiausioje valstybės ligoninėje nemokamai.

§ 8. Policininkai, ištarnavę ne mažiau, kaip tris mėnesius, atleidžiami nuo mobilizacijos.

§ 9. Policininkai dėvi nustatytą uniformą ir nešioja nustatytą ginklą, kuriam tikslui lėšas duoda valstybės izdas.

§ 10. Policininkai visumet turi būti švarūs ir eidami tarnybos pareigas, priderančiai apsirengę ir su ginklu; uniforma ir ginklas visumet turi būti laikomi tvarkoje.

§ 11. Policininkai laikomi neinančiais savo pareigų tik atostogų metu arba savo bute. Neatidėliotinos gi pagalbos turi teikti visumet.

§ 12. Už sugadintus, pamestus ginklus ir šovinius jų kaina išskaitoma iš policininko algos.

§ 13. Policininkai tvarkosi drausmės pagrindais; savo vyresniams atiduoda pagarbą, pridėdami dešinę ranką prie kepurės snapo, o atvykę pas vyresnį tarnybos reikalais su pranešimais, būdami sargyboje, dabodami areštuotus, raportuoja.

§ 14. Eiliniai policininkai klauso vyresnių policininkų, o vyresni — nuovados viršininkų.

§ 15. Eiliniai ir vyresnieji policininkai, be savo vyresniojo žinios, nors ir laikinai negali pasišalinti iš paskirtų jiems rajonų, išskyrus persekiojimą piktadarių karštomis pėdomis, jei tas persekiojimas eity į kitą rajoną arba apskritį, ir kitais svarbiais atsitikimais. Tokiais atsitikimais visgi pirmą progą reikia stengtis pranešti savo vyresniam arba pavesti tai išpildyti kaimo seniūnui.

§ 16. Pildydami tarnybos pareigas, policininkai naudojasi valdžios arkliais, pastotėmis ir, vykstant geležinkelio, faršeinais.

§ 17. Policininkai turi blaiviai gyventi kaip būdami tarnybos pareigose, taip ir kasdieniniame savo gyvenime; jie turi stengtis palaikyti savo tarpe gerą vardą ir garbę, gerbti savo vyresniuosius, skubiai, tiksliai ir tvirtai pildyti jų įsakymus; ištikimai tarnauti ir visumet būti pavyzdžiu kitiems.

§ 18. Piliečiui, kreipiantis su reikalu, pirmą negu jam atsakyti ir su juo kalbėti, trumpai pridėti ranką prie kepurės snapo; su piliečiais elgtis mandagiai, nedaryti jiems nereikalingų kliūčių, žiūrėti į visus vienaip be skirtumo tautos ir tikybos; neleisti sau jokių spaudimų, grasinimų, netiekti jokių neteisėtų reikalavimų, neprašyti ir nepriimti jokių vaišinimų ir padėkų. Bendrai, su piliečiais reikia elgtis taip, kad policininko asmenyje jie matytų vien tik tvarkos ir ramybės dabotoją, savo gynėją ir pagalbos teikėją.

§ 19. Jeigu eidamas savo tarnybos pareigas policininkas kuo nors, žodžiu ar darbu yra įžeistas, tai jisai negali atsakyti tuo, o turi laikytis šaltai, lygiai, su visu taktu ir tuoju, nurodant kaltinamąjį ir liudininkus, pranešti nuovados viršininkui, kad sustatytų protokolą ir patrauktų jį atsakomybėn. Išimtiniais atsitikimais, kada įžeidikas nežinomas, negyvena vietoje, neturi savo asmeniui įrodyti dokumentų, arba girtas, jį galima sulaikyti ir pristatyti kartu su pranešimu.

§ 20. Suimant arba daboje asmenis, neleisti su jais kalbėtis jokiems pašaliniais asmenimis, be tam tikro leidimo iš asmenų, kuriems priklauso jų suėmimas; neleisti perduoti jokių laiškų, raštelių, daiktų, taip pat daiktais pasikeisti. Areštavus, kiekvieną tuoju reikia kuo smulkiausiai iškratyti ir viskam surastam reikia

kreipti dėmesio, nes kiekviena smulkmena gali turėti savo reikšmės; perduodant areštuotiems valgi, taip pat reikia gerai apžiūrėti. Vedant areštuotus, policininkai privalo turėti tvarkoje ir užtaisytą ginklą; vesti juos gatve arba keliu, nestovėti šaligatvy ir pakelėje; neleisti sau su areštuotais žiauriai elgtis, mušti; į juos žiūrėti kaip į suklydusius savo artimus.

Pastaba. Vedami areštuotus, policininkai pagarbos niekam neatiduoda.

§ 22. Policininkai, eidami savo pareigas, gali pavartoti ginklą šiais atsitikimais:

- 1) atmušti ginkluotą užpuolimą;
- 2) atmušti nors ir neginkluotą užpuolimą, bet daromą areštuotiems arba saugojamam turtui ar raštams iš policininkų atimti;
- 3) ginti kitus asmenis nuo užpuolimo arba pasipriešinusį areštuotąjį arba areštuojamąjį, kada jis priešinasi ginklu, jei kitaip jį suimti negalima.

Po kiekvieno ginklo pavartojimo, jeigu tuo yra sužeistų, suteikus jiems pirmą medicinos pagalbą ar nugabenus ligoninėn, tuoju reikia pranešti savo viršininkui.

§ 22. Už mažus disciplinarius nusižengimus ir tarnybos apsileidimus policininkams daroma: pastebėjimai, iškaltos, papeikimai, perspėjimai ir uždeda bausmės iki 5 parų arešto policijos nuovados viršininkas, iki 10 parų policijos vadas ir, apskrities viršininkui sutikus, visiškai paleidžia iš tarnybos. Už kriminalinius gi nusižengimus traukiami atsakomybėn bendra tvarka per valstybės gynėją.

Pastaba. Policininkams, uždėjus disciplinarinę arešto bausmę, neleidžiama jie laikyti kartu su kitais privačiais areštuotais.

§ 23. Skundai dėl disciplinarių bausmių, jeigu tik jos uždėtos neįsėinant iš nustatytos teisės ribų, neleidžiami.

§ 24. Eiliniai policininkai, gerai susipažinę su savo pareigomis ir pasižymėję tarnyboje, keliami vyresniaisiais, o vyresnieji, turį ne mažiau IV klasių mokslo cenzą, nuovados viršininko padėjėjais.

§ 25. Eiliniai policininkai, neįeidami į vykdomųjų, o vien tik apsaugos policijos organų skaičių, raštinės neturi, susirašinėjimo ir kvotų neveda, protokolų nestato, be išimtinų atsitikimų, išvardintų 9—13 §§ «nurodyme, kaip reikia elgtis sekant ir suimant piktadarius». Pasižymėjimų, taip pat trumpų raštų pranešimų dėl turi nustatytą knygelę ir chemišką pailę. Policininkai įteikia tikrai pakvitavimus, raginimus, šaukimus, skelbimus ir kitų rūšių raštus. Jie palaiko tvarką ir ramybę, saugoja gyventojus ir jų turtą, perspėja ir užkardo nusižengimus ir nusikaltimus jiems pavestuose rajonuose.

Pastaba. Išimtiniais atsitikimais prityrusiems policininkams jų vyresnybės gali

būti pavedamos ir kitos pareigos, taip pat ir atskiri uždaviniai.

§ 26. Policininkai pildo visus savo vyresnių ir viršininkų, valstybės gynėjų, teismo tardytojų ir taikos teisėjų teisėtus parādymus bei įsakymus. Jie teikia reikalingos pagalbos teisėtuose reikalavimuose valsčių viršaičiams, valstybės ir savivaldybių įstaigų valdininkams, einant jiems tarnybos pareigas.

§ 27. Atvykus į policininko tarnybos rajono stovyklą kokiam nors valdininkui, policininkas privalo tuojau pas jį apsilankyti ir sužinoti ar nereikalinga bus suteikti jam kokią nors pagalbą.

§ 28. Kiekvienas policininkas savo rajone turi žinoti vardus ir pavardes kaimų seniūnų, valsčiaus viršaičio, valsčiaus valdybos ir tarybos narių, apskrities tarybos narių, kilusių iš jo rajono.

§ 29. Bendrai policininkai turi žinoti vardus, pavardes ir adresus: respublikos prezidento, ministerių kabineto pirmininko ir kitų ministerių, seimo pirmininko, jo pavaduotojo ir atstovų, piliečių apsaugos departamento direktoriaus, policijos referento, policijos inspektorių, politinės ir kriminalinės policijos viršininkų, apskrities viršininko, jo padėjėjo, policijos vado, savo rajono kriminalinio punkto vedėjo, politinės ir kriminalinės policijos rajonų valdininkų, savo apskrities policijos nuovadų viršininkų, savo nuovados padėjėjų ir visų vyresnių ir eilinių policininkų. Be to, dar savo rajono taikos teisėjo, teismo tardytojo, apygardos teismo valstybės gynėjo ir padėjėjo, pirmininko ir narių, teismo antstolio, svarbioms byloms tardytojo, miškų urėdo, žemės tvarkytojo, mokesnių inspektoriaus, pradedamųjų mokyklų inspektoriaus, apdraudimo inspektoriaus akcizo kontrolieriaus ir kitų.

§ 30. Taip pat savo rajone kiekvienas policininkas privalo žinoti: visus miestelius, bažnytkiemius, kaimus, vienkiemius, pramonės įmones, jų pavadinimus, gyventojų ir darbininkų skaičių, žemių, miškų ir ežerų plotą, visus kelius ir tiltus, atstumą kiekvieno kaimo nuo apskrities miesto, nuovados viršininko stovyklos, valsčiaus valdybos ir kaimo nuo kaimo. Kas turi lengvus ir prekinius automobilius ir jų Nr. Nr. ir kiekvienos apskrities Nr. Nr. sąrašus; kas turi telefonus, kuriais, esant reikalui, galima kalbėti.

§ 31. Policininkai pavestame jiems rajone turi žinoti ir sekti: visus jau teisėtus piktadarius, atiduotus teismams ir įtariamus, ypačiai žmogžudžius, plėšikus, arkliavagius, pinigų dirbėjus ir skleidėjus, padėgėjus, vagis, kontrabandininkus ir degtindarius, jų gyvenamas ir slėpimosi vietas, asmenis juos prilaikančius; gi teismo atiduotus policijos priežiūron — pridaboti. Jie turi žinoti visus viesbučius, smukles, aludes, jų savininkus; atleidų dienas parapijose ir turgadienius.

§ 32. Tvarkos ir ramybės savo rajone palaikymo dėliai, policininkai turi būtinai lankyti bažnytkiemius atleidų ir kitų iškilmingų švenčių metu ir vietos turgų dienose. Kuo dažniausiai apvažinėti visas apgyventas, ypačiai įtariamias vietas, rinkti iš gyventojų kuo smulkesnių žinių, visumet kreipiant visam savo dėmesi.

§ 33. Pastotes ir pasiuntinius policininkai gauna iš kaimų seniūnų.

§ 34. Skirtas dienas policininkai lanko savo vyresnius ir praneša jiems apie visus atsitikimus, pastebėjimus, o, esant svarbiems reikalams vyksta tuojau arba patys, arba siunčia trumpą raštišką pranešimą per pasiuntinį.

§ 35. Policininkai pavestuose jiems rajonuose prižiūri:

1) kad prie kiekvieno kaimo ar miestelio būtų pavadinimo lentelės, o prie kiekvienos pramonės įmonės, įstaigos, smuklės, krautuvės ir t. t. būtų iškabos, parašytos lietuviška kalba;

2) kad naujai statomi kaimuose trobesiai nebūtų arčiau vienas nuo kito, kaip 10 mtr., kad kalvės, kalkinyčios, plytnyčios, pirtys ir kitos panašios įmonės būtų statomos už kaimų, o miesteliuose vien tik apskrities atstatymo komisijos leidimu;

3) kad griuvantieji trobesiai būtų apžiūrėti;

4) kad gatvėse ant tiltų ir šale jų nebūtų verčiama mėšlas, sąslavos, liejamos pamazgos ir kitokie nešvarumai, kurie nuodija orą;

5) kad kritusieji gyvuliai nebūtų palikti gatvėse, aikštėse, kiemuose, ir šale kelių, bet nugabenti tinkamon vieton ir ten užkasti;

6) kad neuji kapynai būtų atstume ne arčiau kaip $\frac{1}{2}$ kilometro nuo kaimo ir aptverti;

7) kad mirusieji būtų laidojami žiemos metu ne anksčiau trečios paros, o vasaros metu ir nuo užkrečiamų ligų ne anksčiau vienos paros ir tik patikrinus mirtį;

8) kad lavonai būtų žemėn užkasami ne mažiau kaip 2, 5 metro gilumo ir, kad palaidotieji be tam tikro leidimo arba parādymo nebūtų iškasami ir pernešami ir pervežami iš vietos į vietą;

9) kad mirusieji staiga nuo sužeidimų, sumušių, nusižudymų, nužudytieji ir rasti laukuose, miškuose, ir kitur lavonai be apžiūrėjimo ir tam tikro leidimo nebūtų palaidoti;

10) kad mirusiųjų užkrečiamomis ligomis rūbai ir patalinės, nepadarius dezinfekcijos, nebūtų parduodami;

11) kad kritusių užkrečiamomis ligomis gyvulių odos nebūtų nuimamos, bet tuoj ant gyvulio supiaustytos, o lavonai kuo greičiausiai užkasti;

12) kad susirgusieji užkrečiamomis ligomis gyvuliai tuojau būtų nuo kitų atskirti, į kaiminę ir bendrą ganyklą neleidžiami;

13) kad upėse, ežeruose nebūtų mirkinami linai ir kanapės, nebūtų daromos užtvartos, kad šuliniai būtų tinkamai aptverti ir kasmet valomi;

14) kad nebūtų pardavinėjami sugedusieji maisto produktai, nedakepta duona, sergančių ir kritusių gyvulių mėsa, taip pat, bendrai, visokie sveikatai kenksmingi išdirbiniai ir gėralai;

15) kad prie kiekvienų namų būtų kopėčios ir pas kiekvieną ūkininką nustatytas įrankis gaisrui gesinti, kad kaminai būtų krečiami, kad šieno ir šiaudų kūgiai nebūtų prie trobesių, kad su žvakėmis, lempomis, popirosais niekas neitų į tvartus, aukštus, nerūkytų ir degtukų nedegtų, kad arti trobesių, šiaudų, šieno ir kitų lengvai degančių daiktų, sandėlių, miško niekas nekūrentų ugnies, kad nepiltų pelenų arti trobesių ir, kad, gaisrui ištikus, atvyktų visi su nustatytais įrankiais gaisrą gesinti;

16) kad šale kryžkelių būtų įtaisytos rodyklės, rodančios į kur kelias eina ir kiek kilometrų, kad keliai savo laiku būtų taisomi, grioviai iškasti, vanduo nuleistas, kad niekas nedarytų perkasimų, užtvankų ir susiaurinimų bei perkėlimo iš vietos į vietą;

17) kad žiemos metu, kada laikini keliai daromi upėmis ir ežerais, tyčkomis būtų pažymėtos pavojingos vietos;

18) kad keliais ir gatvėmis važiuojantieji visi laikytųsi dešinės pusės;

19) kad gatvėmis niekas per greit nevažinėtų ir neįjotų ir, kad arklių nereikalingai zovada nevarinėėtų;

20) kad gatvėse ir keliuose be priežiūros arklių nepaliktų ir vežimais neužstotų kelio;

21) kad silpnais sugadintais luotais ir keltais nevežiotų žmonių per upes ir ežerus;

22) kad niekas be pasų arba be tam tikro leidimo negyventų, kad naujai atvykusieji registruotųsi valsčių valdybose, kad svetimšaliai be leidimų ir leidimų terminui išėjus negyventų, kad kariškiai pasibaigus atostogoms vyktų dalin, kad naujokai, neatlikę karinės prievolės, dezertyrai ir pabėgę kaliniai nesislapstytų, bet būtų suimami;

23) kad elgetos tinginiavimo dėliai neelgetautų, nesėdėtų gatvėse ir prie kelių, kad nesivalgiotų visokie valkatos ir burtininkai, kad čigonai su savo šeimynomis, patalinėmis, palapinėmis, šetromis ir šunimis neklajotų;

24) kad pamesti kūdikiai ir bepročiai būtų atiduodami globon ligoninėn ir prieglaudon;

25) kad skęstantiems žmonėms ir laivams neatidėliojant būtų teikiama pagalba;

26) kad klajojantieji gyvuliai būtų sulaikomi, atiduodami globon ir paieškomi jų savininkai;

27) kad šunes būtų prižiūti, kad kenksmingi gyvuliai būtų uždaryti;

28) kad pasiutę ir klajoja šunes tuojau būtų naikinami, o sukandžioti žmonės gabenami ligoninėn;

29) kad arti bažnyčios laike apeigų ir pamaldų nebūtų dainuojamos dainos, keliamas triukšmas ir peštynės;

30) kad laike bažnytinių procesijų gatvėse, kuriomis einama, nebūtų judėjimo, kad krautu-

vės būtų uždarytos ir nebūtų dainų, riksmo ir triukšmo, kol procesija grįš bažnyčion;

31) kad šventadieniais niekas nedirbtų;

32) kad krautuvės ir svaigiųjų gėralų parduotuvės būtų atidaromos ir uždaromos nustatytu laiku, o šventadieniais išskyrus maisto krautuves, visiškai būtų uždaromos; kad jose būtų švara, mažamečiai ir girti nebūtų leidžiami;

33) kad nekrikščionys nepardavinėtų bažnytinių daiktų, maldaknygių, rožančių, šventųjų paveikslų ir kitų;

34) kad vienas kito neskriaustų, tarp savęs gatvėse nesipeštų, nekeltų viešose vietose triukšmo ir nedarytų muštynių;

35) kad apgyventose vietose, kaimuose, gatvėse ir arti lauko darbus dirbančių žmonių niekas nešaudytų;

36) kad niekas be leidimų nelaikytų ir nepardavinėtų ginklų ir sprogstamos medžiagos;

37) kad niekas nenešiotų uždraustų peilių, durtuvų, geležinių lazdų ir kitokių panašių įrankių;

38) kad uždraustu laiku niekas nemedžiotų ir nežvejotų, kad kilpomis paukščių ir žvėrių negaudytų ir uždraustu laiku paukščių bei žvėrių nepardavinėtų;

39) kad neantspauduotimatai, saikai ir svarstyklės nebūtų vartojami;

40) kad niekas neloštų azartinių lošimų, ir nepardavinėtų kortų be banderolės ir svetimų valstybių;

41) kad niekas pasipelnymo tikslu neužsiminėtų paskolomis kaip amatu su dideliais nuosimčiais;

42) kad niekas be tam tikro leidimo nerinktų aukų ir nedarytų loterijų;

43) kad niekas neužsimtų padirbimu ir skleidimu pinigų ir visokių dokumentų;

44) kad niekas nevežtų krovinių, (gyvulių nekankintų ne sulig arklių spėka ir, kad jų nemuštų;

45) kad vaikai per 7 metus amžiaus su moterimis, mergaitės su vyrais, sykiu pirtin nevaikščiūtų, upėse ir ežeruose drauge nesimaudytų;

46) kad prekės be maito apmokėjimo kontrabandos keliu nebūtų gabenamos;

47) kad degtinė slapta nebūtų varoma ir pardavinėjama;

48) kad nebūtų pardavinėjama slapta tabakas ir popirosai be banderolės arba padirbtomis banderolėmis;

49) kad be leidimų nebūtų ruošiami vakarėliai, vaidinimai ir kiti pasilinksminimai, bufetuose nebūtų svaigieji gėrimai ir bilietai be markių;

Pastaba. Tai neliečia jaunimo susirinkimų, jeigu juose nekyla netvarkos.

50) kad nebūtų daromi slapti priešvalstybiniai susirinkimai, o vieši ir mitingai daromi tik nuovados viršininkui pranešus;

51) kad mitingų ir susirinkimų metu kalbėtojai ir agitatoriai valdžios neužgauliotų ir

nešmeižtų ir vieną gyventojų dalį prieš kitą nekurstytų ir bendrai nekurstytų į nusikalstamus darbus, už kuriuos bausmė numatyta baudžiamuoju statutu;

52) kad nebūtų platinamos priešvalstybinio turinio proklamacijos, spaudiniai, laikraščiai ir knygos.

53) kad švenčių ir iškilmingose dienose nebūtų vartojamos netautiškos vėliavos, išskiriant svetimų valstybių pasiuntinybes;

54) kad priešvalstybinės demonstracijos su raudonomis vėliavomis priešvalstybinio pobūdžio antrašais ir dainomis (internacionalu ir kitomis) nebūtų leidžiamos.

(B. d.)

Iš vadovėlio policijai

Ateinančių metų pradžioje išeis iš spaudos piliečių apsaugos departamento paruoštas vadovėlis policijai.

Čia dedame iš to vadovėlio keletą ištraukų, kad mūsų gerb. skaitytojai iš anksto numanytų jo turinį. Red.

Vyriausybė

Vyriausybę sudaro respublikos prezidentas ir ministerių kabinetas.

Respublikos prezidentas, priėmęs savopareigas, prisiekia arba iškilmingai pasižada visomis savo pajėgomis rūpintis respublikos ir tautos gerove, saugoti konstituciją ir įstatymus, sąžiningai eiti savo pareigas ir būti visiems lygiai teisingas. Mūsų valstybės konstitucija suteikia respublikos prezidentui didelių teisių. Iš to, suprantama, kad jo pareigos yra ypatingai reikšmingos ir atsakomingos. Jų yra visa eilė.

a) Respublikos prezidentas skelbia seimo priimtus įstatymus. Seimo priimtieji įstatymai respublikos prezidento skelbiami per 21 dieną, skaitant nuo įstatymo įteikimo dienos. Respublikos prezidentas turi teisės per 21 dieną, skaitant nuo įstatymo įteikimo dienos, gražinti seimui su savo pastabomis: priimtąjį įstatymą antrą kartą persvarstyti. Jei po to seimas antru svarstymu priima tą patį įstatymą absoliutine visų atstovų balsų dauguma, tai respublikos prezidentas privalo jį paskelbti. Jei seimas $\frac{2}{3}$ visų atstovų balsais pripažįsta įstatymo paskelbimą esant skubotą, tai respublikos prezidentas neturi teisės gražinti jį seimui antrą kartą svarstyti.

b) Prezidentas atstovauja respublikai, akredituoja pasiuntinius ir priima svetimų valstybių pasiuntinius.

c) Jis kviečia ministerių pirmininką, paveda jam sudaryti ministerių kabinetą, tvirtina ir priima ministerių kabineto arba atskiro ministerio atsistatydinimą.

d) Prezidentas turi teisės dalyvauti mini-

sterių kabineto posėdžiuose, juose pirmininkauti, ir reikalauti iš ministerių kabineto ar atskirų ministerių pranešimų raštu apie jų darbus.

e) Prezidentas skiria ir atleidžia valstybės kontrolierių, kuris atsako seimui ir atsistatydina, seimui išreiškus jam nepasitikėjimą.

f) Prezidentas turi bausmės dovanojimo teisę; vienok dovanoti bausmę ministeriams, kurie yra nusmerkti už tarnybos nusikaltimus, jis gali tik seimui sutikus.

g) Prezidentas turi teisės paleisti seimą; vienok, naujam seimui susirinkus, jis perrenkamas. Seimą paleidus, naujojo seimo rinkimai privalo įvykti ne vėliau kaip po 60 dienų seimą paleidus. Naujojo seimo kadencija prasideda jo rinkimų diena.

h) Prezidentas turi teisės pailginti seimo kadenciją.

i) Jis skiria ir atleidžia respublikos valdininkus, kurių skyrimas ir atleidimas jam yra pavestas įstatymu.

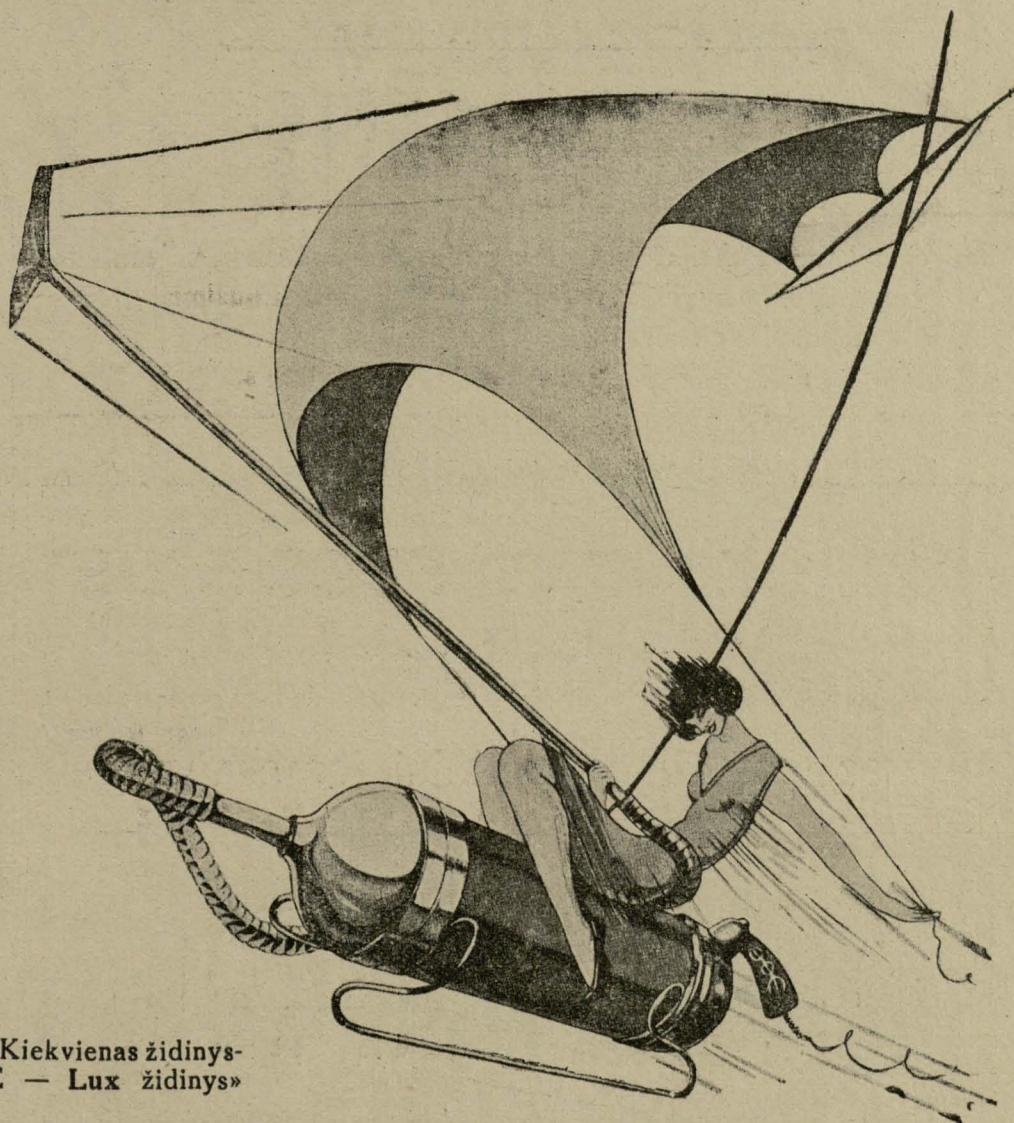
Respublikos prezidentas yra vyriausias visų respublikos ginkluotų pajėgų viršininkas. Betig už respublikos ginkluotų pajėgų tvarkymą ir vadovavimą atsako seimui ministerių kabinetas ar atatinkamas ministeris. Karo metu, ministerių kabinetui pasiūlius, respublikos prezidentas skiria vyriausiąjį kariuomenės vadą. Be to, kilus karui, ginkluotam sukilimui ar kitiems pavojingiems neramumams valstybėje, ministerių kabinetui pasiūlius, respublikos prezidentas gali visoje valstybėje arba tam tikrose jos dalyse įvesti karą, arba kitą kurį nepaprastą stovį, laikinai sustabdyti piliečių teisių garantijas (V. Konst. 11, 12, 14, 15, 16, ir 17 §§) ir imtis priemonių pavojui atremti ar pašalinti, vartojant ir ginkluotą pajėgą. Visa tai tuo pat metu privalo būti pranešta seimui, kuris gali vyriausybės padarytą žingsnį patvirtinti ar atmesti.

Visi respublikos prezidento aktai, kad turėtų galios privalo būti pasirašyti ministerių pirmininko arba atatinkamo ministerio. Atakomybė už aktą tenka jį pasirašiusiam ministeriui.

Ministerių kabinetas sudaromas iš ministerio pirmininko ir ministerių: krašto apsaugos, vidaus reikalų, užsienio reikalų, susisiekimo, finansų, žemės ūkio, švietimo, teisingumo.

Ministerių pirmininkas pirmininkauja ministerių kabineto posėdžiuose, vadovauja ministerių kabineto darbu, suderindamas atskirų ministerių darbo planus.

Pradėdami eiti savo pareigas, ministrai prisiekia arba iškilmingai pasižada nešališkai ir sąžiningai jas eiti ir pildyti konstituciją bei įstatymus. Ministerių kabinetas veda respublikos vidaus ir užsienio politiką, saugoja respublikos teritorijos neliečiamybę ir vidaus tvarką. Ministerių kabinetas yra solidariai atsakomingas seimui už bendrą vyriausybės politiką, o kiekvienas ministeris skyrium taip pat atsako už savo darbą jam pavestose valdymo srityje.

«Kiekvienas židinys-
E — Lux židinys»

„ELEKTROLUX“

populiariškas švedų dulksiurblys — dėka savo įgimtai JĖGAI lekia iš krašo į kraštą
LAIMĖTI KOVAI su dulkėmis, bakterijomis ir bereikalingomis išlaidomis. Kiek-
vienas namų ūkis gali patapti gerai įtaisytu

„ELEKTROLUX - ŽIDINIU“

dėka tam tikriems modeliams, bet kurio didžio kambariams ir lengv. išmokėjimo sąlygoms.

Reikalaukite nemokamai demonstruoti (parodyti) savo namuose.

∴ Elektros srovės išlaidos maždaug 22 cnt. per valandą, ∴

Paroda:
Mickevičiaus g. 26.

„ELEKTROLUX“

Telefonas
16—71.

NE PASLAPTIS,

kad šiandieną „Policija“ yra vienas geriausių Lietuvoje žurnalų.
Jame gvildenamieji klausimai yra dienos klausimai ir
žinotini visiems, kas gali skaityti. Kas jau
skaitęs „Policiją“, tas yra pilnai įsitikinęs.

Ateinančiais metais „Policija“ leis

**nemokamus specialius
priedus,**

kuriuos gaus tik nuolatiniai jos skaitytojai.

Patartina kiekvienam užsisakyti
1926 metams

„POLICIJA“

Prenumeratos kaina:

metams 15 litų, 6 mėn. 7 lit. 50 ct.,
metų ketvirčiui 4 litai, atskiro
num. 1 lit. 50 ct. su prisiuntimu.

K. NARKEVIČIAUS
IR
V. ATKOČIŪNO

SPAUSTUVĖ

Telef. 13-35

KAUNAS, Maironio gatvė 14

Telef. 13-35

Spausdina: knygas, ilustruotus žurnalus, laikraščius, afišas, raštinėms knygas ir blankus ir kit. spaudinius ir įvairiomis spalvomis.

Vietoj ištaisomi rankraščiai taisyklinga lietuvių rašyba ir žiūrima galutinės korektūros.

Įsidėmėkit ir pasinaudokit proga

Dovanos ir žaislai

pigiausiomis kainomis, ateinančioms šventėms, pirkit tik pas

J. Volpianski

== Gauta nauja partija rogučių ir arklių ==
Neužmirškite antrašo **Kaunas, prehidento g. 4.** Neužmirškite antrašo

DAILĖS MENO

Foto - cinkografija

GRAFIKA

Gamina įvairiausių rūšių klišes

pigiausiomis kainomis

KAUNAS, Laisvės al. 78

TUALETINIO MUILO GAMYBA

b-vė „PULS“

FAINSEIFENFABRIK

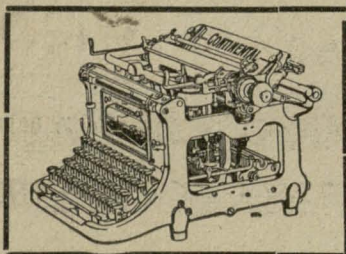
ges. „PULS“

KAUNAS, Vilniaus g-vė 21, tel. 18-53.

„Puls“ Kas nori būti sveikas ir gražus
tesiprausia muilu bendrovės „Puls“

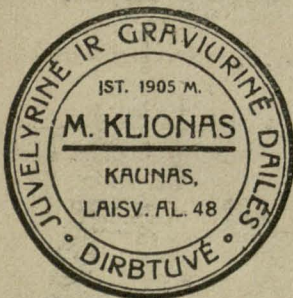
Rekomenduojamos žinomos rašomosios mašinėlės

„CONTINENTAL“

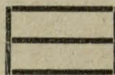

Mašinėlės „Continental“ pačios pigiausios dėl to, kad jos geriausia atstovybė: C. KACAS

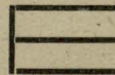
KAUNAS, Prezidento g-vė № 4, tel. 16-50.

Štampai, antspaudai, antraštės, iškabos, klišės ir kit.
Aukso ir sidabro monogramos, antraštės, žetonai ir k.

Taisoma ir panaujinama auk-
siniai ir sidabriniai daiktai.

Kas jums siūlo laimę? Raudonojo Kryžiaus 5-ų klasių loterija Kas jums siūlo laimę?

Daug laimėjimų: 60.000, 20.000, 10.000, 4000, 3000, 2000, 1000 litų ir t.t.

1926 m. sausio m. 5 d. įvyks II-os klasės lošimas

Bilietai galima nusipirkti: Raudonojo Kryžiaus loterijos valdyboje Kaune, Laisvės alėja 35, visose pašto įstaigose Kaune ir provincijoj, Ūkio banko bei Prekybos ir Pramonės banko skyriuose ir pas agentus.

Patraukti respublikos prezidentą, ministerių pirmininką ar kitą kurį ministerių baudžiamojon atsakomybėn už jų tarnybos nusikaltimus, ar už valstybės išdavimą, turi teisės tik seimas absoliutine visų atstovų balsų dauguma. Patrauktojo baudžiamojon atsakomybėn bylą sprendžia aukščiausias Lietuvos teismas. Reiškia politiškai prezidentas ir ministrai atsakomingi prieš seimą, kuris turi teisės juos atstatyti, pareikšdamas nepasitikėjimą, o kriminališkai už tarnybos nusikaltimus, ar valstybės išdavimą, jie atsakomingi prieš aukščiausiąjį Lietuvos teismą, kuris turi teisės šios rūšies bylą spręsti tik tuomet, jeigu seimas iškelia.

Ministerijos. Vyriausybės uždavinių įvairumas verčia padalinti darbą atskiromis skirtingomis šakomis. Kiekvienos šakos darbus vykdo tam tikri valstybės organai, vadinami ministerijomis, kurių pas mus yra aštuonios. Bendrais bruožais kiekvienos ministerijos uždaviniai maždaug šie:

a) Krašto apsaugos ministerija rūpinasi respublikos gynymu nuo išorinių priešų; reikalui ištikus, ji padeda mąsinti ir vidaus priešus. Kad šį uždavinį tinkamai atliktų, krašto apsaugos ministerija organizuoja stiprią, gerai išlavintą, drausmingą, aukšto moralio stovio ir naujausia technika aprūpintą kariuomenę. Šioms kariuomenės kvalifikacijoms pasiekti rūpinasi prieškariniu jaunomenės paruošimu, šaukiami karinę prievolę atlikti sveiki ir tinkami kariuomenei vyrai.

Kariuomenės kadrai tobulinti įsteigta karo mokykla ir įvairūs kursai, kuriuose karininkai gauna karo žinių pagilinio bei papildymo. Be to, karininkų dalis siunčiama į užsienio aukštesnes ir aukštąsias karo mokyklas, padauginti strategiškai ir taktiškai išlavintų vadų skaičių. Grįžusieji, užsieny įgytąsias karo mokslo žinias perduoda didesniai karininkų skaičiui, tikslu jas praplėsti visos kariuomenės eilėse.

Visi respublikos piliečiai dalyvauja jos teritorijos gynime įstatymuose nurodyta tvarka.

Kariuomenės ginklų yra šios rūšys:

- a) pėstija,
- b) artilerija,
- c) kavalerija,
- d) inžinerija,
- e) aviacija.

Kariuomenės tarnybų yra šios rūšys:

- a) generalinio štabo,
- b) administracijos,
- c) topografijos,
- d) sanitarijos,
- e) veterinarijos,
- f) intendatūros,
- g) dvasiškijos,
- h) teismo.

Kariai, kurie eidami karo tarnybą nustoja sveikatos, ir žuvusiųjų karių šeimos, aprūpinami valstybės pensijomis.

b) Vidaus reikalų ministerija saugoja respublikos vidaus tvarką, rūpinasi gyventojų

apsauga, jų socialine gerove, sveikata, tikybos ir kulto dalykais ir savivaldybių reikalais. Bendrai vidaus tvarkai palaikyti laikoma drausmės principais organizuota pajėga, vadinama policija. Policija, vykdydama savo pareigas, beveik visuose veiksmuose turi santykių su gyventojais. Todel labai svarbu ir pageidaujama, kad policijos tarnautojai būtų savo pašaukimo aukštumoje, — reiškia, turi būti išlavinti drausmės dvasioje, privalo puikiai žinoti ir suprasti savo pašaukimą ir uždavinius, su visais gyventojais teisingai elgtis ir sąžiningai eiti savo pareigas. Norėdama turėti tokį policijos sąstatą, vidaus reikalų ministerija yra įsteigusi žemesniąją ir aukštesniąją policijos mokyklas, kuriose duoda progos visiems policijos tarnautojams paeiliui įgyti pareigoms tinkamai atlikti reikalingų mokslo žinių. Vidaus reikalų ministerija suskirstyta trimis departamentais: piliečių apsaugos, savivaldybių ir sveikatos. Be departamentų yra: darbo inspekcija, technikos inspekcija (pirmiau buvo vadinama atstatymo komisiariatu) ir tikybų referentas.

Be to, vidaus reikalų ministerijos žinioje yra respublikos sienų apsauga. Užkirsti kelią įvairioms kontrabandoms ir nelegaliems sienos perėjimams yra laikoma pasienio policija.

c) Užsienio reikalų ministerija veda užsienio politiką. Užsienio politiką sėkmingai vesti reikalinga palaikyti ryšius su kitomis valstybėmis; todel yra siunčiami į svetimas valstybes įvairių rangų diplomatiniai agentai ir konsulai. Užsienio reikalų ministerija suskirstyta dviem departamentais: politikos — ekonomijos ir teisių — administracijos. Be to, yra direktorius palaikyti nuolatinis ryšius su Tautų Sąjunga.

d) Susisiekimo ministerija rūpinasi respublikos susisiekimo ir ryšio priemonėmis. Ji tiesia naujus geležinkelius, taiso ir prižiūri senus, vykdo geležinkelių eksploataciją, taiso kelius, gilina upes tikslu palaikyti tinkamam stovyje vandens kelius, tiesia telefono—telegrafo tinklus ir tobulina pašto darbą.

Susisiekimo ministerija suskirstyta trimis valdybomis: geležinkelių, pašto, telefono ir telegrafo, plentų ir vandens kelių.

e) Žemės ūkio ministerija rūpinasi respublikos ūkio kultūra ir ekonominiu produktyvumu. Tam tikslui yra įsteigta žemės ūkio akademija, įvairios ūkio mokyklos ir kursai. Ji daro ūkio parodas, išrašo iš užsienio veislinius gyvulius, dirbtines trąšas ir teikia kreditą žemės ūkiui kelti. Šiuo metu žemės ūkio ministerija atlieka labai sunkų ir atsakomąjį darbą, būtent, vykdo žemės reformos įstatymą, kurio tikslas aprūpinti bežemius ir mažžemius žeme. Žemės ūkio ministerijoje yra žemės reformos departamentas, žemės tvarkymo departamentas (šie du departamentai priklauso žemės reformos valdybai), žemės ūkio departamentas, miškų departamentas ir veterinarijos direkcija.

f) Finansų ministerija prižiūri respublikos

finansus, rūpinasi valstybės pajamų šaltiniais (mokesniai, monopolis, akcizas ir t. t.) ir suveda bendrą finansų planą—biudžetą; rūpinasi šalies valiuta, kelia savąją prekybą ir pramonę, tiekdamą tam tikslui kreditą ir darydama tinkamas prekybos sutartis su kitomis valstybėmis. Finansų ministerija suskirstyta trimis departamentais: finansų, mokesnių ir prekybos. Be to, yra dar valstybinio apdraudimo įstaiga, centralinis statistikos biuras, matų saikų ir svarstyklių prabavimo rūmai, kredito įstaigų ir kooperatyvų inspekcija ir valstybinė technikos chemijos laboratorija.

g) Švietimo ministerija rūpinasi respublikos piliečių švietimu, remdama visa tai, kas kelia moralinį tobulėjimą ir mokslą. Del to įsteigta universitetas, realinių ir klasinių gimnazijų, komercinių, technikos, meno ir kitų rūšių mokyklų. Pradžios mokslas privalomas. Privalomojo pradžios mokslo įvedimo laiką ir tvarką nurodo įstatymas, kuris tuo tarpu dar neišleistas. Švietimo ministeris nustato mokyklų programas ir prižiūri jų vykdymą. Švietimo ministerijoje vietoje departamentų yra aukštesniojo ir žemesniojo mokslo tarėjai ir valstybės muziejaus ir Čiurlionies galerijos vedėjas konservatorius.

h) Teisingumo ministerija yra aukščiausias organas, kuris vienija visus respublikos teismus administravimo ir drausmės atžvilgiais. Teisingumo ministeris yra vyriausias valstybės prokuroras. Teisingumo ministerijoje yra sekretoriatas, kuris susideda iš generalinio sekretoriaus ir keturių sekretorių. Be to, yra ministerio taryba, kuri atlieka šiuos darbus: 1) įstatymų kodifikacijos sumanymų priruošimą; 2) teisingumo ministerio į tarybą įneštų naujų įstatymų, įstatų, statutų projektų peržiūrėjimą; 3) reiškia nuomonę kitais teisingumo ministerio įneštais klausimais.

Šalia ministerijų yra dar aukštas valstybės organas — valstybės kontrolė. Valstybės kontrolierius turi teisės dalyvauti ministerių kabineto posėdžiuose patariamuoju balsu. Valstybės kontrolierius prižiūri valstybės pajamų ir išlaidų, turto bei skolų atskaitomybę. Kas metai jis paruošia praėjusių metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaitą ir ne vėliau kaip ligi spalio mėnesio 15 dienos patiekia ją seimui.

Valstybės kontrolės priežiūra esti faktinoji ir dokumentalė. Faktinoji — kuomet valstybės kontrolės atstovas asmeniškai dalyvauja valstybės turtą parduodant, perleidžiant arba įgyjant, o dokumentalė — kuomet valstybės kontrolė gali tikrinti jau įvykusius faktus tik iš pristatytų atskaitomybės dokumentų. Valstybės kontrolė suskirstyta trimis departamentais: bendrosios revizijos, susisiekimo revizijos ir krašto apsaugos revizijos. Be to, yra biudžeto vykdymo apyskaitų skyrius.

Nusikaltimai valdžiai

Valstybę tvarkyti bei jos tvarką laikyti ir saugoti pavedama valdžiai: įstatymdavystės, vykdymo ir teismo organams.

Valdžiai dedama pareiga vykdyti valstybinius uždavinius: saugoti ir padėti visokiam, medžiagiškam ir politiškai sociališkam taip pačios valstybės, taip ir atskirų žmonių būklės plėtimuisi ir klestėjimui. Tam tikslui valstybės įstatymais yra nustatyta taisyklių ir reikalavimų eilė, kurios privaloma laikytis, kad sudaryti apystovas laisvam valstybės uždavinių vykdymui ir tų vykdymų laužymo sulaukymui. Tų reikalavimų viena dalis yra kreipiamą į atskirus žmones, kuriems uždėdama pareiga ne tikrai nekliudyti valstybės valdymui, bet tam tikromis sąlygomis jam padėti. Kita reikalavimų dalis liečia valdžios organų veiksmus, kad paskutiniai neitų nenaudai kaip atskiriems žmonėms, taip ir valdymo tvarkai.

Aukščiau nurodyta pirma linkme padarytų valdžios organų veikimui trukdyti nusikaltimų grupė yra vadinama nusikaltimais valdžiai, gi antra linkme kyla pačių valdžios organų tarpe nusikalstamieji veiksmai, laužą valstybės uždavinių vykdymą, sudaro tarnybinių nusikaltimų grupę.

Bendrai, valdžios organų — kolegialinių įstaigų ar atskirų asmenų — veikimui apsaugoti įstatymai stipriau baudžia kaltininko padarytus baustinus darbus valdžios organams, negu tokius pat veiksmus bet kuriam šiaip žmogui.

Lietuvos gyventojų renkamojo įstatymdavystės organo — seimo narių — atstovų laisvės ir teisių saugojimas veikiančių baudžiamųjų įstatymų nėra numatytas, o yra išleistas tikrai 1919 metų pabaigoje rinkimų į seimą laisvei ir teisėtumui apsaugoti «Rinkimų laisvės apdraudimo įstatymas» («V. Ž.» 16 nr., 196), kuriuo už tam tikrus rinkimams ar rinkikų teisėms nusižengimus yra baudžiama pinigine bauda arba areštu ir vienu tikrai atveju paprastuoju kalėjimu, — kai kas nors rinkiką priverčia smurto, kyšio ar kitu įstatyme nurodytu būdu balsuoti už nurodytą renkamąjį žmogų ar sąrašą arba visai nebalsuoti.

Grupei nusikaltimų prieš valdžią priklauso: a) valdžios privalomųjų įsakymų nevykdymas, b) valdžios parėdymų neklausymas, c) pasipriešinimas, d) kliudymas, e) prievarta valdžiai, f) valdžios papirkimas, g) pasisavinimas ir h) nęgerbimas.

A.

Privalomojo įsakymo nevykdymas

Privalomojo įsakymo nevykdymu nusižengia tas, kas nesilaiko privalomojo įsakymo, je už tai įstatymu tam tikra bausinė nėra paskirta (138).

Kaltininko veiksmas, įstatymu nenurodytas, priklauso nuo to, ką privalomasis įsakymas

draudžia (nedaryti triukšmo nakties metu) arba reikalauja (registruotis, apsigyvenus naujoje vietoje); tuo būdu kaltininkas vienu atveju nuskaldsta veiksmu, kitu gi — neveiksmu.

Toliau, privalomasis įsakymas turi būti teisėtas, tai yra, duotas įstatymu įgalioto (kompetentingo) valdžios organo įstatymoleistose (kompetencijos) ribose nustatyta tvarka ir forma. Minimos kurios nors sąlygos sulaužymai daro privalomąjį įsakymą neteisėtą ir šalina to įsakymo reikalingumą pildyti ir B. St. 138 str. taikinimą.

Įstatymas nurodo kuriems valdžios organams leista duoti privalomuosius įsakymus, bet apskritai juos leidžia vykdomosios valdžios įstaigos: centre — ministeriai, vietoje — miestų ir apskrities viršininkai ir savivaldybių organai.

Bausmė — bauda ne daugiau kaip 250 litų sumoje; delto už minėtą nusizengimą bendra taisykle (48—5 d.) baudžiama ne tik tai tyčios, bet ir neatsargumo kaltei esant.

Be minimos bendros visiems privalomiems įsakymams dispozicijos įsakymas kalba dar apie nusizengimus atskiriems privalomiems įsakymams, kaip nurodyta B. St. 204, 213, 268, 286, 297, 401 ir visoje kitų straipsnių eilėje. Be to, pačiuose privalomuose įsakymuose dažnai būna nurodyta bausmė, bet gali būti pažymėta bausmė tik tai įstatymu nurodytame dydyje.

B.

Valdžios parėdymų neklausymas

Valdžios parėdymas, įsakymas ar reikalavimas skiriasi nuo privalomojo įsakymo tuo, kad valdžios parėdymas kreipiamas tam tikram žmogui ar tam tikrų žmonių grupei, o privalomasis įsakymas — visiems žmonėms ar jų kuriai daliai.

Parėdymas turi būti teisėtas, tai yra, pa reikštas įgalioto asmens jo valdžios ribose nustatyta tvarka (žodžiu netarpiškai ar per kitus, raštu).

Valdžios parėdymą duoda tarnautojas. Tarnautojais reikalinga laikyti ne tik tai valdininkai, turį savistovios valdžios, ir taip pat teisės duoti parėdymus jiems priklausan tiems asmenims, bet ir paskutinieji, kurie vykdo iš aukščiau gautus parėdymus, pavyzdžiui, policininkai, miškų ir kiti sargai. Be to, tarnautojais yra einą valdžios ar savivaldybės tarnybos pareigas, turinčias vykdomosios valdžios pareigų požymius.

Kvalifikuotieji atsitikimai yra, kai nepaklauskė:

1) drauge keli žmonės, kurie vienok nedarė piktadarių sambūrio;

2) tuo metu ir toje vietoje, kur daug žmonių buvo suėję, ir dėl to sutriko tvarkingas žmonių judėjimas arba kilo jam pavojus;

3) karinės sargybos ar jos sargybinio ir t. t. (139).

Atskiri šio nusizengimo atsitikimai yra, kai

savivaldybės susirinkimo posėdyje: a) pašalietis nusizengia, neklausęs teisėto šio susirinkimo pirmininko reikalavimo (140) ar b) susirinkimo narys nusizengia tęsęs toliau ginčus ir dalyvavęs, darant susirinkimo nutarimus po to, kai pirmininkas paskelbė susirinkimą uždarytą, ar savo valia atidaręs paleisto susirinkimo posėdį (141).

Bausmė — piniginė bauda, o kvalifikuotais atsitikimais dar ir areštas.

C.

Pasipriešinimas valdžios parėdymui

Valdžios parėdymams pasipriešinimas skiriasi nuo neklausymo tuo, kad pasipriešinimu kaltininkas aktyviai veikia, gi neklausymu jisai laikosi pasyviai. Pasipriešinimo veiksmais turi būti asmens smurtas ar baustinas grasinimas, kaip tai nustato B. St. 475 ir 510 str.; smurtas ir grasinimas kaltininko turi būti daromas noru pasipriešinti skelbiamajam arba vykdomajam valdžios parėdymui, tarnybos veiksmui, privalomajam įsakymui arba įstatymui.

Pasipriešinimas gali įvykti tarnautojui arba jam padėjusiam šiaip žmogui.

Pasipriešinimas bus tik tuomet, kai kliudoma eiti tarnautojų jo pareigas nustatytose ribose.

Valdžios veiksmų galima neklausti ir jiems priešintis, jei veiksmas savo forma yra neteisėtas. Pavyzdžiui, nebus pasipriešinimo, jei kas priešinsis administracijos organo duotam vykdyti nutarimui, kuris daryti priklauso teismui, arba, jei Vienas Petras priešinsis suėmimui, esant nors ir teisėtam teismo tardytojo nutarimui suimti Vieną Tadą, arba jei priešinamasi policininko reikalavimui, nukreiptam bet kuriam praeiviui, stoti jo vieton sargyboje, pašokti gatvėje ar padaryti įstatymu uždraustą veiksmą. Šiais atvejais galima kelti kaltinimais tik tai už asmens smurto arba baustino grasinimo veiksmus, einant B. St. 475—477 ir 510 str., bet ne kaip už pasipriešinimą valdžiai.

Bet negalima priešintis, pavyzdžiui, vykdomajam administracijos organo savo kompetencijos ribose nustatyta tvarka padarytam nutarimui, jei jis ir būtų savo esme klaidingas. Delto tokiam veiksmui besipriešinę negali teisintis nutarimo esmės ar turinio klaidingumu, jo neteisingumu arba nenaudingumu visuomenei arba net valstybei. Kol duotas įstatymo ribose taisykėtas parėdymas nėra atmainytas įstatymo nustatyta tvarka, valstybė deda tiems, kurios tai liečia, pareigą klausyti ir pildyti minimus valdžios parėdymus, neleisdama sauvaliauti privatinuose santykiuose ir juo labiau teisėtų valdžios parėdymų atžvilgiu.

Kvalifikuotas šio nusikaltimo atsitikimas yra, kai pasipriešinus keliems žmonėms, kurie tačiau nedarė piktadarių sambūrio, kuris nors pasipriešinusių pavartojo ginklą ar sužalojo kam kūną.

Bausmė: — paprastu atsitikimu — paprastasis, o kvalifikuotu grasos kalėjimas (142).

D.

Kliudymas valdžios veiksams

Kliudymas valdžiai yra kėsಿನimas sutrukdyti valdžios organų veiksmus tikrai ta skirtinga nuo pasipriešinimo sąlyga, kad kliudymo nusikaltimuose nėra smurto.

Svarbiausia šio nusikaltimo rūšis yra kliudymas teisingumo darbui, kurio sudėtin įeina: a) melagingas pranešimas, b) melagingas įskundimas, c) melagingas paliudymas, d) nusikaltėlių slėpimas ir e) kalinių paleidimas.

Melagingas pranešimas yra tyčia daromas žinomai melagingas paskelbimas valdžiai, kuriai priklauso iškelti kaltinimas, apie išgalvotą didįjį arba šiaip nusikaltimą (156).

Tokiu pranešimu negali būti nurodytas tam tikras nusizengęs tuo nebūtu nusikaltimu žmogus, nes tuomet būtų melagingas įskundimas.

Bausmė — areštas.

Melagingas įskundimas yra tyčia daromas žinomai neteisingas tam tikro (kito, bet ne savęs — 169) žmogaus nusikalstamuoju darbu arba tarnybos nusizengimu kaltinimas, pareikštas kompetentingam organui (157).

Bausmė — paprastasis ir, jei įskundimas liečia kaltinimą didžiuoju nusikaltimu, — grasos kalėjimas.

Vienu ir kitu atveju pareiškimai turi būti daromi kompetentingiems organams, įstatymo įgaliojims kelti baudžiamąjį kaltinimą, būtent: policijai arba kitiems administracijos organams, teismo tardytojui, valstybės gynėjui, o taip pat taikos teisėjui, — kiekvienam įstatymo nustatytose ribose. Pareiškimai gali būti teikiami ne tik raštu, bet ir žodžiu.

Melagingas parodymas yra žinomai melagingas, kenkiantis teisingumo darbui pareiškimas — paliudymas, duotas rengiamojo ar teismo tardymo metu.

Šiuo nusikalsti gali liudytojas, žinovas, ekspertas, vertėjas, o taip pat aplinkiniai žmonės, jei jų rodymai tam tikrais atvejais yra pareikšti (158—1 d.).

Kvalifikuotas nusikaltimas yra, kai melagingą parodymą davęs: a) papirktas arba b) prisaikdintas ar išpėtas priesaikos dėliai (158—2 d.).

Ypatinga melagingo parodymo rūšis yra įrodymų daiktų ar raštų padirbimas ar perdirbimas ar jų pristatymas teismui ar valdžiai, kuri gali daryti kvotą, kelti kaltinimą ar traukti drausmės atsakomybės tikslu tam tikrą žmogų įtarti, nusikaltimą arba tarnybinį nusizengimą padarius (159).

Bausmė: B. St. 158 str. 1 d. — paprastasis ir 158 str. 2 d., 159 str. — grasos kalėjimas.

Melagingo pranešimo, įskundimo ir parodymo nusikaltimuose jokios reikšmės neturi mo-

tyvas, kuriuo kaltininkas ėjo, vis tiek, ar jisai norėjo sutrukdyti teismo organų darbą, ar kam nors keršyti, kad jį laikinai suimtų, ar paslėpti tikrą kaltininką.

Nusikaltėlių slėpimu nusikalsta tas, kas yra slėpęs arba padėjęs slėpti žmogų, kuris jam žinomai nusmerktas paprastuoju kalėjimu ar sunkiau, ar patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ar ieškomas, kaip įtariamas didžiam ar šiaip nusikaltime, ar nors ir neieškomas, bet padaręs didįjį nusikaltimą.

Kvalifikuoti šio nusikaltimo atsitikimai yra, kai kas slepia karo išdavimo dalyvius, kai slepia nusmerktus sunkiuoju kalėjimu ar kai slapstymu vertėsi (168).

Privileguoti atsitikimai, kai kas slepia nusmerktus už nusizengimus ar kaltinamas nusizengimais (167).

Bausmė: paprastu atsitikimu paprastasis kvalifikuotu sunkusis ir grasos kalėjimas ir privileguotu — areštas.

Nusikaltėlių slėpimui priklauso:

1) melagingas pasisakymas kalto esant didžiam arba šiaip nusikaltime, žinomai kito žmogaus padarytame;

2) žinomai melagingas pasivadinimas tardymo ar teismo metu kitu žmogumi, traukiamu baudžiamojon atsakomybėn;

3) kalėjimo bausmės atlikimas žinomai už kitą žmogų, nusmerktą tai bausmei (169);

4) nepranešimas apie tikrai jam žinomą karo išdavimo dalyvį (164).

Bausmė — 169 str. areštas ir piniginė bauda, o 164 str. sunkusis kalėjimas.

Greta šių nusikaltimų yra veiksmai paslėpti pačius nusikaltimus:

a) baudžiamojon bylon paimtų ar dar nepaimtų, įrodymų pagadinimas, paslėpimas arba pagrobimas (166);

b) nepranešimas apie tikrai kaltininkui žinomą sumanytą arba imtą daryti nusikaltimą (162 ir 163).

Kvalifikuoti šių nusikaltimų atsitikimai yra, kai nusikaltimai padaryti didžiųjų nusikaltimų atžvilgiu.

Bausmė: paprastais atsitikimais — paprastasis, kvalifikuotais — sunkusis kalėjimas.

B. St. 170 str. kaltininkus atleidžia nuo atsakomybės:

a) jei pranešimas apie nusikaltimą būtų buvęs drauge ir nepranešusios arba jo šeimos nario kaltinimas, nusikaltimą padarius;

b) jei slėpėjas arba jo šeimos narys dalyvavo slepiamajame nusikaltime, ir

c) jei slepiamasis buvo slėpėjo šeimos narys (170).

Kalinių paleidimas yra tyčios veiksmas paleisti kalinį, kuris buvo sargybos priežiūroje ar laikomas kalėjime, arba padėti kaliniui bėgti.

Kvalifikuoti šio nusikaltimo atsitikimai yra, kai paleistas kalinys asmens smurto, padarytu sargybai, ar gadinant kalėjimo bustą, arba kai

paleistasis kalinys buvo nuteistas sunkiuoju ka-
lėjimu (173).

Bausmė: paprastu atsitikimu — paprastasis
ir kvalifikuotu — grąsos ir sunkusis kalėjimas;
pasikėsėnimas yra baustinas.

Atskiri kliudymo valdžiai nusikaltimai yra
kai kas:

1) kliudo valdininkui įeiti į trobesį ar kitur,
kur paskutinis įstatymu turėjo teisės įeiti (143);

2) sugadino antspaudą arba kurį kitą ženklą,
valdininko įsakymu prispaustą prie trobesio ar
daikto jiems sergėti, arba tokį antspauduotą
trobesį padaro įeinamą (144).

Bausmė: pirmu atveju areštas ir piniginė
bauda, o antru — paprastasis kalėjimas ir, be
to, paskutiniu atsitikimu pasikėsėnimas yra bau-
stinas.

Policijos veiksmai pavaduojant teismo tardytoją

Kiekviename apygardos teisme, jam pri-
klausančioms byloms iškelti yra valstybės gy-
nėjas su eile padėjėjų ir teismo tardytojų. Val-
stybės gynėjas su savo padėjėjais prižiūri tar-
dymą, kurį betarpiai veda teismo tardytojai.
Šiame darbe jiems padeda vietos policija, kuri
šiuo atveju betarpiai priklauso prokuratūrai ir
teismo tardytojui. (Baudž. proc. 249 ir 279
str. str.).

Tokiu būdu apygardos teismams priklausan-
čiose bylose policija yra pagalbinis orga-
nas prokuratūrai ir tardytojams, būtent, šiais
atvejais:

1) Policija, sužinojusi apie nusikaltimą, kurs
priklauso apygardos teismui, tučtuojau, ne vė-
liau 24 valandų, turi pranešti apie jį teismo tar-
dytojui ir valstybės gynėjui arba jo padėjėjui
(Baudž. proc. 250 str.).

Pranešimas siunčiamas įvairiais būdais: raštu,
telefonu ar telegrafu, bet dažniausia telefono-
gramos forma. Be to, bendrai apie svarbiausius
nusikaltimus tuo pačiu keliu pranešama ir auk-
štesnei policijos instancijai.

2) Jei policija sužinos apie nusikaltimą iš
netikrų šaltinių ir dėl to kiltų abejonių, ar iš
tikrųjų tas nusikaltimas buvo padarytas, tai,
prieš pranešant atitinkamoms įstaigoms, turi būti
patikrinta, ar gautos žinios atitinka tikrąybei
(Baudž. proc. 253 str.).

3) Jei žinios pasirodys teisingos, tai be
pranešimo reikalingoms įstaigoms, policija, iki
teismo tardytojas atvyks, imasi reikalingų prie-
monių nusikaltimo pėdsakams apsaugoti ir už-
kirsti kelią nusikaltėliui pasislėpti (Baudž. proc.
256 str.).

4) Pravestą kvotą policija perduoda tei-
smo tardytojui, kuriam siuntinėja ir visas pa-
pildomas žinias, vėliau tuo reikalu surinktas. Po-
licija, perduodama teismo tardytojui kvotą, pra-
neša apie tai valstybės gynėjui arba jo padė-
jėjui (Baudž. proc. 255 str.).

Policija kvotai reikalingas žinias surenka
paieškojimų, apklausinėjimų ir slapto tēmijimo
keliu, tačiau savarankiai nedarydama butuose
jokių kratų ir poėmių (Baud. proc. 254 str.).

Tokiu būdu policijos vaidmuo apygardos
teismui priklausančiose bylose iš esmės yra ap-
ribotas iki nusikaltimo žymių apsaugojimo įta-
riamo nusikaltimu asmens sulaikymo ir žinių apie
nusikaltimą rinkimo, ir tai tik apklausinėjimais
žodžiu ir slapto tēmijimo keliu, be teisės da-
ryti kratas.

Tačiau iš policijos praktikos yra žinoma, kad
daugeliu atsitikimų yra būtinas reikalas neatidė-
liojant pradėti energingą tardymą, pilna to
žodžio prasme, ir kad nusikaltimo žymių apsau-
gojimo vilkinimas, arba tik trumpam laikui pa-
likimas įtariamą asmenį laisvą, tatau gali pra-
žūtingai atsiliepti į bylos išaiškinimą. Vieninte-
lis organas tokiais neatidėliotinais atsitikimais,
kuris gali pradėti tuojau veikti, tai policija, ir
jei jai tektų tenkintis tokiu siauru vaidmeniu, kaip
apklausinėjimas žodžiu ar slaptas tēmijimas, tai
piktadarių darbas žymiai palengvėtų ir jiems
žymiai lengviau būtų bausmės išvengti.

Įstatymų leidėjai, numatydami tokias negei-
stinas situacijas, kurios pasikartotų gan dažnai,
ypatinguose atsitikimuose leidžia policijai prie
tardymo naudotis platesnėmis teisėmis, kaip yra
numatyta baudž. proc. 258 str.

Sis 258 str. yra labai svarbus, tiesiog pa-
grindinis visam policijos veikimui. Šiuo straip-
sniu policijai suteikiama teisė pavaduoti teismo
tardytoją visuose neatidėliotinuose tardymo da-
lykuose, k. t.: daiktų apžiūrėjime, kratose ir po-
ėmiuose, jeigu nusikaltimas susektas laike jo
vykinimo, arba tuojau jam įvykus, ir jeigu iki
teismo tardytojo atvykimo į nusikaltimo vietą
jo žymės galėtų išnykti.

Savo veikime policija, pavaduojant teismo
tardytoją, griežtai prisilaiko tardytojams nusta-
tytų taisyklių (Baudž. proc. 259 str.).

Teismo tardytojui atvykus į nusikaltimo vie-
tą, policija perduoda jam visą medžiagą ir per-
traukia tardymą. Toliau veikia teismo tardytojo
nurodymais (Baudž. proc. 260 str.).

Iš to, kas pasakyta, aišku, kad atsižvelgiant
į aplinkybes, policija aiškina nusikaltimus dviem
būdais:

a) apklausinėjimu ir slapto tēmijimo keliu,
nedarant tačiau nei kratų, nei poėmių butuose,
o pasitenkinant tik nusikaltimo žymių apsaugo-
jimu ir įtariamo asmens sulaikymu;

b) pavaduodama teismo tardytoją, policija
savarankiai atlieka visas neatidėliotinas teismo
funkcijas; daro daiktų apžiūrėjimus, kratas ir
poėmius butuose tais atsitikimais, kai atidėlio-
jant tardymą, gali išdilti nusikaltimo žymės.

Pirmuoju atveju (apklausinėjimai ir slaptas
tēmijimas) policija daro ar tai atitinkamus už-
rašus ar tai aprašymus, ar kaip paprastai yra
daroma, asmenų apklausinėjimo protokolus.

Visi tokios rūšies užrašai, pažymėjimai ir

protokolai neturi teismui įrodomos medžiagos reikšmės: teismas laikto juos paprastais užrašais, kurie palengvina jam orientuotis byloje. Todel nagrinėdamas bylą, teismas smulkiai ir tardo visus figuruojančius byloje asmenis, neatsižvelgiant į tai, kad jie jau buvo kvočiami policijos valdininkų.

Tokios rūšies medžiaga, neturinčioji teismui sprendžiamosios reikšmės, nereikalauja taip pat ir nustatytų formalumų ir todėl gali būti atliekama ar tai užrašų, ar raštiško pranešimo, ar, pagaliau, laisvai surašytų protokolų forma. Todel ir tokie protokolai laikomi neformaliais.

Visai kitokio pobūdžio yra punkte b išdėstytas policijos veikimas. Tai yra žygiai, pavaduojant teismo tardytoją, būtent, kratos ir poėmiai butuose, daiktų apžiūrėjimas ir tyrinėjimas ir abiejų pusių liudininkų tardymas, neatidėliotinuose atsitikimuose.

Jeigu kalbėsime apie kratą, tai ji turi būti padaryta kuo greičiausia, nes pavėlavus gali neduoti jokių vaisių. Kratos metu surinktieji nusikaltimo įrodymai prijungiami prie bylos (poėmis) ir privalo būti išdėstyti kokiame nors formaliame, valdiškame dokumente, būtent kratos protokole. Toksai protokolas privalo būti surašytas, jei ir nieko nebūtų rasta.

Imkime toliau nusikaltimo vietos apžiūrėjimą. Apžiūrėjimas yra daromas tam, kad iš nusikaltimo vietos stovio galima būtų spręsti, kokiose aplinkybėse nusikaltimas buvo padarytas ir tuo keliu susekti piktadarį. Randamas, pavyzdžiui, piršto atspaudas; kyla įtarimas, kad jis per neatsargumą paliktas nusikaltimo autorius. Ir tuo būdu tas atspaudas tampa svarbiu įrodymu, todėl jis reikalinga nufotografuoti ir prijungti prie bylos.

Toliau, nusikaltimo vietos išvaizda, būtent: daiktų padėtis, suvartyti daiktai, išlaužytos spintos ir t. t., gali suteikti tardymui labai rimtos medžiagos. Kadangi negalima reikalauti, kad buto, kuriame įvyko nusikaltimas, stovis pasiliktų neliestas, arba kad jis pasiliktų tuščias iki bylos užbaigimo, todėl reikalinga pastebėtas smulkmenas nufotografuoti, nukopijuoti arba aprašyti, vienu žodžiu palikti nusikaltimo vaizdą ilgesniam laikui. Toks vaizdas, aprašymas privalo būti padarytas labai sąžiningai ir detalai, nes nuo jo priklauso visa tardymo eiga. Todel jis privalo būti užtvirtintas formaliu, valdišku dokumentu—apžiūrėjimo protokolu.

Paimkime, pagaliau, formalų kaltinamojo ir liudininkų tardymą. Tokios rūšies formalų tardymą policija gali atlikti tik tuomet, jeigu kas nors iš jų serga ir iki teismo tardytojo atvykimo gali numirti (Baud. proc. 258 str.) arba turi išvykti tolimon kelionėn (Baudž. proc. 442 str.)

Pilnai suprantama, kad esant mirties pavojui, toks tardymas privalo būti atliktas kuo greičiausia ir surašytas, kad parodymai pasiliktų teismui, jei tardomasis vėliau ir numirtų. Todel tokie tardymas turi būti surašytas valdiškame

dokumente, kuriuo yra formalus tardymo protokolas. Tardymo protokolas surašomas, dalyvaujant dviem kviestiniams, kurie jame pasirašo. Liudininkus tardyti galima, paėmus iš jų priešaiką (Baudž. proc. 442 str.).

Dabar pilnai bus suprantama, kad policijos žygiai pavaduojant teismo tardytoją (kratos, poėmis, daiktų apžiūrėjimas ir asmenų tardymas, esant pavojui, kad jie gali numirti), privalo turėti teismui sprendžiamos reikšmės ir todėl aprašomi, prisilaikant griežtai nustatytų formalumų.

V-tukas

Kalėdų naktį

Kalėdų naktį žvaigždės šneka...

Kalėdų naktį gyvuliai prabyla...

Kalėdų naktį vanduo vynu pavirsta.

Nepaprasta ir iškilinga ta naktis! —

Bet ir tą naktį policijos darbas nestoja...

* * *

Buvo tai prieš dvejus metus. Vienoje didelėje Lietuvos girioje buvo privisę vilkų — keturkojų ir dvikojų, kurie įsismaginę gąsdindavo ramius keleivius. Jų, ypačiai dvikojų, žmonės bijodavo ir norėdavo išsilenkti. Bet kur visi turės gerą uoslę, kur tau išsilenks! Ne viena plėšriųjų žvėrių auka jau ilsėjosi šaltos žemelės prieglobsty, ne viena nužudyto žmogaus vėlė dejavo bailiam pakeleiviui aukštos pušies viršūnėje. Nejaukūs buvo seno miško keliai. Dažnai ir neba liam plaukai pasišiaušdavo, šaltas prakaitas nuplaudavo nugarą, kada keliu sutikdavo ateinantį abejotinos išvaizdos žmogų...

Kūčių vakarą Leliokų stovyklos policininkai — vyresnysis ir eilinis — ramiai rengėsi Dievo pyragą laužti, iškilingiau vakariene suvalgyti. Vyresnysis — jau suaugęs žmogus, vedęs ir turįs trejų metų dukraitę, jaunesnįjį viengungį, savo tarnybos draugą, labai mylėjo. Juodu abudu gyveno drauge vieno ūkininko namuose. Buvo specialiai šičia atkelti gaudyti apylinkėje atsiradusius plėšikus.

Šį vakarą visa šeimyna — policininkas su savo žmona ir maža dukrele, jaunesnysis policininkas ir nedidelė ūkininko šeimynėlė — valgė drauge. Lauke buvo daug sniego, pusnis smagiai šiurmikavo, šaltis čiupinėjo nuogas ausis. Bet prikurtoje pirkioje buvo šilta ir jauku. Visi linksmi laužė «plotkeles» ir dalinosi tarp savęs, nesigailėdami geriausių ir širdingiausių linkėjimų.

Tik štai, nespėjo nė užpustytas savo būdoje šunelis suloti, kas tai ėmė trepsėti ir sniegą greitai purtyti priemenėje. Greitai įėjo į vidų senas, burną nuo šalčio apsirišęs vyras, lyg Kalėdinių pasakų barzdotas senis.

— Sotink, Dieve! prašnekino jėgės.

— Prašom, atsakė šeimnininkas.

— Nėra kada, — nelaimė... Čia atėjusiam lyg kas gerkle užrišo.

— Kas atsitiko? — paklausė policininkas.

— Blogai, — plėšikai... mano sūnų nužudė ir pinigus atėmė, —šiai taip ištārė senis.

Tai ištāręs, jis beveik apalpo.

Metę Kūčias, policininkai pasiskutino klausti kame dalykas. Tai buvo kitas Leliokų ūkininkas, jų artimiausias kaimynas. Plėšikai, matyt, tikėdami, kad Kūčių vakarą policininkai ramiai sau valgys vakarienę, sumanė iškrėsti «šposą» ir, taip sakant, po nosia apiplėsti žmogų. Kadangi šeimininko sūnus bandė priešintis, tai piktadariai jį nukovė. Tokiais atsitikimais jiems tai yra visai paprastas dalykas. Taip sau aiškino šitą pranešimą.

Nebaigę valgyti, policininkai tuojau šoko rengtis, autis batais, vilktis milinėmis. Per keletą minučių juodu jau buvo pasiruošę, patikrino savo ginklus ir išėjo.

Neapsakoma pūga sniegu lipino akis. Pusinynai iki kelių alsino sunkiai apautas kojas. Buvo toks vakaras, kad ir šunelis iš namų išvartytas neitų, kaip mūsų kaimiečių priežodis sako. Bet tarnybinė pareiga neleido namie pasilikti, neleido vykiu su visais prie bendro stalo šventą vakarą praleisti.

Vargais negalais policininkai prisiartinio prie kaimyno namų. Nematydami kur eiti, juodu švysčiojo elektros lemputėmis. Tik staiga iš užkluonės pasipylė į juodu šūviai. Matyt, piktadariai buvo dar neišėję, — gal, jie tyčia pasiliko policijos palaukti ir čia jai atkeršyti? Tur būt taip buvo. Kas reikėjo daryti? Kiek čia buvo plėšikų? Ar galėjo policija nuo jų trauktis? Tai buvo klausimai, kuriuos mūsų policininkai turėjo tuojau išspręsti.

Juodu kiek persiskyrė, atsigulė sniege ir keletą kartų šovė ton vieton, kur buvo švystelėję. Niekas neatsiliepė. Aplinkui nieko nematyt. Pusnis per keletą minučių užnešė atsigulusiųjų nugaras. Vėjas pro ausis staugia, o daugiau nieko negirdėti, — gali plėšikai visai arti prieiti ir abudu nukauti. Ne, ilgiau gulėti negalima! Bet ir artyn eiti pavojinga: pro sąsparą lengva ateinančius paguldyti.

Pabėgę kiek į šalį, policininkai dar po tris kartus iššovė. Niekas neatsiliepė. Tik pūga pro pinučius staugė, lyg nelabasis būtų melagi į pragarą dardinęs.

Policininkams po kojų pasipainiojo apipustyta tvora ir kokie tai krūmokšliai. Juodu vedęs senis nuėjo «žvalgybon» — pažiūrėti kas dedasi pirkioje. Jei tenai žmogžudžių nebūsią, jis sutarė policininkams sušukti «a—ū», o jei juos rasiąs — tai «la—lo».

Senis ilgai neatsiliepė. Policininkai labai nekantravo. Jiedviem rodėsi, kad jau ištisa valanda išėjo. O dargana nesiliovė. Pagaliaupats senis sugrįžo ir pranešė, kad bute plėšikų nėra. Bet jie dar turį būti užkluonėje po užlaidu. Mat, namų šuo tenai lojās.

Atkišę parabelius, policininkai ėjo nurodyton vieton. Nieko nematyt, tylu,—tik viesulas pro ausis staugia. Užėjus užkluonės užvėjon vėjo galia sumažėjo. Policininkų širdys neramiai plakė. Priėję arčiau ir pašvietę elektros lemputėmis, pamatė nugriuvusį žmogų. Galva buvo giliai sniege. Ant viršaus buvo tiktai batai ir milinės vienas skvernas. Ištraukę gulintįjį iš sniego, pamatė, kad jo galva kruvina. Suprato, kad tai policininkai jį savo šūviais sužeidė. Kulka permušė smegenis ir šio nakties paukštelio gyvybę vienu ypu užgesino. Šale nukautojo sniege rado pamestą tuščią revolverį. Matyt, buvo pristigęs šovinių. Jo sėbras, tur būt, savo draugo nelaimės nusigandęs, pasipustė padus ir smuko iš kur atėjęs.

Nuėję pirkion, policininkai rado tenai nukautą šeimininko sūnų. Apžiūrėję kas reikia, juodu atgabeno į kambarį ir užkluonėje nudėtąjį. Iškračius jo kišenes ir įsižiūrėjus į veidą, paaiškėjo, kad tai buvo to paties kaimo vyras. Gyvas būdamas, jis visiems išrodė labai lėtas ir padorus. Todel niekas jo ir nemanė įtarinėti. Tik beveik netikėtai šį vakarą jis gavo galą. Tai dar kartą patvirtino policijai gerai žinomą faktą, kad vagys ir plėšikai paprastai neateina iš kokio nors užjūrio, o yra čia pat vietoje.

Užrašę kas reikia ir davę parėdymą lavonų nejudinti, kol atvažiuos teismo tardytojas ir gydytojas, policininkai, nieko nelaukdami, išvyko pranešti apie įvykį. Į apskrities centrą, kur buvo teismo tardytojas ir gydytojas, buvo per 20 kilometrų. Užpustytais keliais tenai nukakti buvo labai sunku. Laimei, už penketo kilometrų nuo Leliokų, buvo valsčiaus raštinė, kuri turi telefoną. Ten pat yra ir policijos nuovada. Policininkai pasikinkė arklį ir rogėse šiai taip nuvažiavo į valsčių. Tenai viskas buvo ramu. Jau buvo dvilikta valanda nakties, kada vanduo vynu pavirsta, kada gyvuliai suklaupę šneka. Valsčiaus namuose jau visi miegojo, saldžiai sapnuodami Kūčių vakarienės įspūdžius. O Leliokų stovyklos policininkai sniegu apdumti ir sustingusiais kaulais iš rogių išlipę barškėjo dantimis, kol įmigę valsčiaus gyventojai jiems atidarė duris. Po pergyventų karštų įspūdžių dabar juodu buvo apėmęs šaltas drebulys. Jau ir valgyti norėjo, nes, dieną pasninkavę, vakarienę buvo dar tik pradėję valgyti...

Sugrįžo juodu į savo stovyklą tik rytą auštant, kada, sulaukę Kalėdų švenčių, linksmi žmonės skubinosi į bažnyčią. Bet ir sugrįžę negavo nei pasilsėti, nei su kitais drauge vykti bažnyčion, — turėjo toliau tirti nusikaltimo vietą ir apystovas...

Kalėdų naktį žvaigždės šneka, gyvuliai byloja, vanduo vynu pavirsta. Kalėdų naktį visi džiaugiasi. Tik piktadariai šios nakties nepažįsta, tik jiems nieko nėra švento.

Pareigingas policininkas dėl jų turi nemiegoti turi budėti ir savo pagalbą nešti ramiems piliečiams, kaip tikras jų prietelis ir geras draugas...

Ark. Buchovas

Apie policijos šunis

(Feljetonas)

Nežinau, kaip dabar yra su policijos šunimis, ir ar iki šiol jais dar taip labai domisi kriminalistai teoretikai, bet savo laiką—prieš dešimtį—penkiolika metų—įdomavimasis šunimis—sekikais siekdavo pamišimo.

— Geras šuo, tvirtino man vienas žinomas rusų kriminalistas, bet kokį nusikaltimą gali susekti.

— Netikiu, — skeptiškai atkirtau į tokį jo pareiškimą,—aš, pavyzdžiui, žinau keletą bylų, kuriose pats gudriausias policijos šuo gali tiktai pasukti uodega ir eit mūsų gaudyti.

— Nurodykit pavyzdžių!—karščiavosi kriminalistas.

— Imkime nors kurią valdiškų pinigų vogimo bylą. Gal tamsta manai, kad davus policijos šuniui pauostyti atspausdintą opozicijos laikraštį straipsnį apie valdžios pinigų pasisavinimą, tas šuo tuojau nubėgęs čiups už kupros svarbiausįjį izdo vagį?

— Tamsta imi kraštutinumą... Politinėse bylose taip pat negalima naudotis šunimis, nes politinės partijos neturi savo atskirų kvėpėjimų... Apie tai niekas nekalba...

— O dokumentų suklastojimo bylose? Ar, gal tamsta manai, kad policijos šuo, suodęs padirbtą parašą, momentaliai pagal kvapą pažins, kas jį padirbo?

— Su tamsta negalima rimtai kalbėti...

Šiuo atsitikimu su manim kalbėjęs kriminalistas buvo visiškai teisus: policijos šunų — sekikų genialumo klausimu su manim rimtu tonu šnekėti iš tikrųjų gana sunku.

Garsingiausias šuo «Tref», kuris Petrapiły darydavo stebuklus, apie kurį bulvariniuose laikraščiuose buvo rašomi ištisi straipsniai ir kuris buvo apdovanotas visais pasižymėjimo ženklais ir laipsniais, bene iki paties tikrojo valstybės patarėjo,—jei kartais ir iš tikrųjų pagaudavo kokį nors nusikaltėlį, tai tas atsitikdavo tik tai tuo momentu, kada jį jau laikydavo už apykaklės pora tvirtų policininkų, ir «Trefui» likdavo tik tai įkasti jam į minkštą kūno vietą.

Žinoma, aš visai nereikalauju, kad nusikaltėlius gaudytų šunes, o kandžiotų policininkai, bet ir ypatingo šunų genialumo aš čia nesu linkęs matyti.

Tiesa, pamenu vieną atsitikimą, kada «Trefas» savistoviai pagavo apvogusį manufaktūros magaziną vagilių. Bet čia buvo viena aplinkybė, kuri labai daug šiuo atveju padėjo.

Būtent, tas vagilius, kaip ir galima buvo manyti, neturėjo savo nuosavių namų ir namuose atskiro nakties poilsiui miegamojo kambario. Todėl jam kartais tekdavo nakvoti nakvynei visai nepritaikintose vietose. Naktį prieš vagystės

papildymą mūsų vagilius miegojo vieno fabriko tik ką išvalytame ir žibalu išteptame katile. Suprantama, kad vagystės vietoje jis paliko tokį žibalo kvapą, kad ne tik «Trefas», bet ir aš, dargi nebūdamas policijos šuo, visai lengvai būčiau uosle susekęs permirkusį žibalu žmogų.

Įdomu pažymėti, kad «Trefas», suradęs šį žibaluotą vyruką, tarsi keršydamas už visus buvusius savo nepasisekimus, su tokiu įnirtimu ir skoniu pradėjo vargšą kandžioti, kad net visos policijos pastangos jį apginti dešimties minučių laikotarpy nedavė jokių teigiamų vaisių.

Negalima, žinoma, policijos šunims ginčyti kai kurių prašmatnumų sulyginus juos su žmonėmis. Net pats nachališkiausias šuo darbo metu nenueis į alinę ir nemėgins nestoti tarnybon, teisindamasis žmonos ar vaikų liga. Bet ir šie privalumai šunų genialumo visai neįrodo.

Pietų Amerikoje seniau šunes buvo naudojami gaudant pabėgusius vergus negrus. Tie šunes įsikėlė sau mintį, kad, pamačius juodą žmogų, nėra reikalo ir laiko bėgti pas vyresnybę su raportu, bet reikia tuojau čiupti jį už kojos.

Viskasėjo geriausia, kol negrai po jų paliuosavimo negavo visų pilietinių teisių. Visiems žinoma, kad šunes, net policijos sekikai, laikraščių neskaityto; todėl įdiegti jiems mintį, kad juodieji jau paliuosuoti iš vergijos, buvo gan sunku. Tai dar kokių trejų metų bėgyje šie šunes gaudydavo negrus už kojų.

Savaime aišku, kad negrams tai nelabai patikdavo ir jie vieną gražią dieną pareiškė:

— Arba mes arba šunes.

Pietų Amerikos gyventojų simpatijos linko į šunų pusę, ir jie daug maloniau būtų juos palaikę. Bet pati gamta taip surėdė, kad šuo negali būti nei šveicorium, nei vežiku, nei nešėju; todėl teko pasirinkti negrus, o nepalankius jiems šunis išgabenti į negyvenamas vietas, ir jų vieton vesti ir mokyti naują, su dienos politika daugiau susipažinusią, šunų kartą.

Tarp kitko, aš visumet stebėjau, kokių būdu policijos šunes uosle suseka nusikaltėles moteris. Aišku, jei tokia nusikaltėlė kokį šešetą metų iš eilės prekiaavo silkėmis, tai ją lengvai galima užuosti bet kuriame teatre, pas nervų ligų gydytoją, ar cukrainėje,—žodžiu, ten, kur niekas nesimaudo silkių sūrime. Bet, jeigu ta nusikaltėlė turės švarią išvaizdą—kokių gi tada būdu suosti ją tarp tūkstančių kitų moterų? O juk visos moterys kiekvienu metu kiekvienoje sostinėje vartoja vienodus paskutinės mados kvėpalus.

Jei aš būčiau policijos šuo, tai tokiais atsitikimais užbėgęs tiesiog į pirmą pasitaikiusį parfumerijos magaziną, pradėčiau uostinėti visus kvėpalų flakonus, geriau susipažinti su įvairių kvėpalų savumais. Žinoma tikrasis šuo to nepadarys, nes negalima pasitikėti magazino savininkų bei pardavėjų kantrybe.

Anglijoje labai daug buvo kalbama ir rašoma apie policijos šunų auklėjimo ir mokymo

sistemą. Ten net yra įsteigtos jiems tam tikros mokyklos.

Ko juos ten moko—prancūzų kalbos ir mandagumo, ar filosofijos ir teisės—neteko sužinoti. Manau, kad tose mokyklose nebūna ir specialių brandos atestatui įgyti kvotimų, kuriuos išlaikius būtų prikabinas šuniui prie uodegos daktaro diplomai. Bet vis tik: man rodos, kad pats gudriausias šuo, net ir turįs mokslo diplomą, vargu galės pažinti tikrąjį šių dienų nusikaltėlį. Jo dėmesį greičiau atkreips į save nekalčiausias kepykloje dirbęs vaikėzas gardžiu sviežios duonos kvapu, kaip įgudęs biržos valiutos vagis ar brilantų spekuliantas.

Cia mano trumpos mintys, kurias aš norėjau pareikšti apie policijos šunis. Tikiuos, kad jie tuo neužsigaus, nes aš tai rašau visai ne iš pavydo jiems ir jų nuopelnams. Privatiname gyvenime aš visai nepriešingas pasišnekučiuoti ir išgerti stiklą arbatos su bet kuriuo iš jų, bet darbo metu vis tik pageidaučiau, kad mano asmens ir turto neliečiamybę saugotų geriau žmogus be jokio mokslo laipsnio, negu diplomuotas šuo, baigęs du fakultetų šunų mokykloje.

Dr. Hakan Jurgensen

Tolimosios identifikacijos sistema

Įmdamasis šiame straipsnely trumpai apta- sakoti tolimosios identifikacijos esmę, tikslą ir taikymo būdus, noriu apimti tik praktikinės pusės temą. Nenorėdamas varginti skaitytoją moksliskai istoriškų klausimų nagrinėjimu, tiesiog einu prie dalyko.

Mano sistema todėl vadinasi «tolimosios identifikacijos», kad ji paremta ne tik senai nustatytais ir moksliskai ištirtais tipais ir daktiloskopiniais registraciniais metodais, bet įgalina taip tiksliai ir aiškiai sugauti smulkius charakteringus atskirų papilarių linijų nuospaudų bruo- zus, kad pasauly beveik nėra dviejų žmonių, kurių pirštų nuospaudos, šia sistema klasifikuo- tos, turėtų visai vienodas registracijos formulas.

Iš to, kas pasakyta, išeina, kad tapatybės nustatymas mano sistema galimas pamatiniai remiantis savigomis klasifikacinėmis registrinėmis formulomis, nebūtinai turint identifikuojamo asmens daktiloskopinį lapelį. Tolimosios identi- fikacijos formulos susideda išimtinai iš skaitme- nų, iš kurių galima sudaryti tiksliai sutvarkytą greit peržiūrimą rejestrą.

Šios sistemos tikslas—pirmoje eilėje papil- dyti šen ir ten esančius atskirais būdais taiko- mus identifikacijos metodus, bet ne išstumti juo iš gyvenimo, kaip tai ne kartą klaidingai buvo interpretuojama,—tokio sumanymo nieku- met neturėjau.

Visų pirmiausia, prašau apsisistoti prie to, ar žemiau paduotų klausimų apimti reikalai, lie- čią nusikaltėlių identifikaciją, gali būti sėkmin- gai išrišti, būtent: kaip elgtis, kad atsiekti greito ir tikro įtariamo, bet nežinomo tipo identifi- kavimo — iš tikro, gal, labai pavojingo nusikaltė- lio,—nežinant net iš kur jis paeina ir kurion val- stybėn vertėtų paklausimu kreiptis?

Ar bendrai tai galima?

Ar galima skubi, bet tikra identifikacija, kad būtų pateisintas įtartino asmens suėmimas, remiantis silpnais pėdsakais? Ar tapatybės nu- statymas tikrai negali būti taip greitai ir tiksliai įvykdytas, kaip, pav., abonentų sąrašė tūlos įstaigos telefono nr. suradimas?

Ar negalima sėkmingai kreiptis identifi- kacijos biuran specialiu raštišku užklausu, kaip, pav., registracijos biuran, ar kiton informaci- jos įstaigon?

Ar identifikacijos daktiloskopijos biuras, vartojas, pav., sistemą, A, asmens tapatybės nu- statymo reikalais gali kreiptis telegrafu į biurą, dirbantį B sistema?

Ar galima, kad kiekviena policijos įstaiga turėtų pavojingų nusikaltėlių, ieškomų visokių viešojo nepavojumo įstaigų pasauly, daktilosko- pinį knygų rejestrą; ar galima ką turėti prieš panašaus rejestro, liečiančio išimtinai tik tarp- tautinius—taigi ir pavojinguosius nusikaltėlius—įsigyjamą ir tinkamą taikinimą? Ar tokie reje- strai daugeliu atvejų nesudarytų negincijamų įrodymų, įgalinančių apsaugoti ilgesniam laikui visuomenės nepavojumą nuo panašių asmenų veikimo?

Į aukščiau paduotus klausimus reikia atsa- kyti tiktai teigiamai, bet perspėjant, kad tos rū- šies idealinė būklė gali būti atsiektą tik visų kraštų kriminalinės policijos korpuso atsakan- čio išsilavinimo ir reikalingo išsispecializavimo keliu.

Leiskime, Stokholmo policija sulaiko tūlą asmenį, nes jis atrodo labai panašus į vieną pa- vojingą kišeninį vagį ar įsilaužiką, suėmimo la- pais paieškomą Paryžiaus policijos.

Sulaikytas asmuo betgi įtikinančiai tvirti- na, kad jis ramus ir įžymus New-Yorko gyven- tojas, ir jo asmens dokumentai nesukelia jokių abejonių ar įtarimų ir, rodos, tvirtina jo paro- dymo tikrumą.

Kaip pasiels šiuo atveju Švedų policija? Sulaikytą asmenį galima tuojau paleisti. Vėliau betgi gali pasirodyti, kad jį suimti buvo policijos pareiga, nes tai yra labai gudrus ir senai ieškomas pavojingas nusikaltėlis.

Bet lygiai galima, kad Stokholmo policija pasiels priešingai ir tą asmenį tūlam laikui su- ims arba laikys priežiūroje. Tačiau koks gali ištikti skandalas, kad vėliau patiriodys, kad su- laikytasis tikrai buvo niekuo nenusikaltęs New- Yorko gyventojas, kad nepamatuotas jo asmens

laisvės suvaržymas, be policijos pasielgimo nelegalumo, sudarė jau didesnių ar mažesnių materialinių nuostolių!

Policijos tarnautojams iš čia kils daug įvairių nemalonumų, skundų, interpelacijų, disciplinariinių ar net teismo tyrinėjimų ir, geriausiu atsitikimu, visas policijos korpusas tylomis turės nuryti kartų pasityčiojimą ir pajuokimą.

Rezultate policijos tarnautojai analogingais atsitikimais ateity laikysis pasyviai ir kitą kartą nesulaikys įtariamo asmens, nors tam būtų ir daug pagrindo.

Dabartiniai laikai iš mūsų reikalauja daug iniciatyvos, o kiekvienas netikrumas ir abejojimas ją žymiai mažina.

Taigi duokim policijai priemones, įgalinančias kuo greičiausia konstatuoti bet kokius trūkumus ir klaidas, ir visų pirmiausiai, tąsias, kurios gali įvykti nustatant įtartinų asmenų tapatybę! Greitai pastebėta ir neatidėliojant atitaisyta klaida neiššaukia jokių nemalonių konsekvencijų.

Policija turi nieko nepaisyti iki kraštutinumo, bet kartu turi išlaikyti toli einantį apdairumą.

Tikrai, policija labai dažnai galėtų greit ir energingai veikti, jei identifikacijos technika būtų pastatyta Atatinkamoje aukštumoje.

Bet nevertėtų teisintis negalėjimu greitai nustatyti įtariamo asmens tapatybę (identifikuoti) dėl vienos ar kitos priežasties, o juo labiau remtis neganėtinu technikos išsiplėtimu, nes, jei dabar taikoma identifikacijos technika yra neganėtinai ir turi ydų, tai reikalinga ją Atatinkamai išplėsti ar papildyti. Nei viena, nei antra nestato tokių sunkumų, kurių negalima nugalėti.

Leiskime, Stokholme sulaikytas asmuo pasirodo turi būti identišką su tūlu Aleksandru, Pranu, Petru, Bertinu, gimusiu Rusijoje.

Iš Paryžiaus policijos prisiųsto Bertino suėmimo rašto pasirodo, kad tai yra aukšto ūgio vyras, tankiais žilais plaukais, dailiomis manieromis, šiek tiek sustorėjęs, bet lengvų, elegantiškų ir energiškų judesių.

Šis aprašymas, kaip matome, neturi jokios identifikacinės vertės, nes ieškomo Bertino išvaizda lygiai Atatinka visam nieko bendra su juo neturinčių kitų vyrų legionui. Tokiomis sąlygomis lengva skaudžiai ir kompromituojančiai apsirikti.

Kaip gi tuomet elgtis, kad tikrai sužinoti, ar sulaikytas yra identišką su ieškomu nusikaltėliu? Ar tuo tikslu būtinai reikia prašyti Paryžiaus ir Rusijos policijos informacijų?

Tai nereikalinga, nes paieškomas Bertinas jau figūruoja tolimosios identifikacijos rejestre ir turi klasifikacinę formulą, prasidedančią skaitmenimis 53335—45445 ir t. t.

Jei aš pats turėčiau tą reikalą atlikti, pasielgčiau šiaip: visų pirmiausia sulaikytam pasakyčiau: «Tamsta esi labai panašus į tūlą asmenį,

ieškomą Paryžiaus policijos. Su nemalonumu pranešu, tamstai, kad mano pareiga tamstą sulaikyti iki galutinio tikro tapatybės nustatymo. Jei tamsta norėsi prisidėti prie greitesnio bylos baigimo, tai pavyk iširti tamstos dešinę ranką.

Pasiremdamas linijų nuospaudomis, nustatčiau, kad tamstos sulaikymas visai nepagrįstas, nes, tamstos įimtųjų linijų nuospaudų klasifikacijos formula skirtinga nuo paieškomo asmens formulos. Labai atsiprašau už nenoromis padarytą mano klaidą, kuri atsitiko dėl tamstos panašumo į Paryžiaus policijos paieškomą asmenį».

Kokios konsekvencijos gali kilti iš tokios paklaidos, taip baigiant bylą? Absoliučiai jokios.

Imkime kitą pavyzdį.

Tūlas asmuo, pasivadinęs Krisiu Petersonu, girtas atgabentas policijos įstaigon. Šiam asmeniui miegant, padaryta jo piršto nuospaudos ir palyginta su paieškomo asmens formulomis; čia pasirodė, kad tariamasis Peterson vadinasi visai kitaip ir yra senai ieškomas pavojingas nusikaltėlis.

Čia turiu pažymėti, kad Danijoje be specialio tyrinėjimo laikraščio yra leidžiamas dar specialis mėnesinis paieškomo asmens rejestras, talpinąs taipgi jame įtrauktų asmens klasifikacijos formulas.

Šį rejestrą gauna visos policijos įstaigos. Redaguojant kiekvieno mėnesio numerį, imami domėn visi atšaukimai ir, todėl pateikiami visuomet paskutiniai daviniai.

Mano policinėje praktikoje buvo atsitikimas, kad tūlas, labai pavojingas valkata, besislapstydamas svetimu vardu, tapo girtas atgabentas policijos buveinėn. Išsipagiriojęs jis pasiūstas arešto namuosna atlikti už girtuokliavimą uždėtą kelių dienų areštą.

Tas pavojingas ir visą metų eilę ieškomas nusikaltėlis, atsėdėjęs keleta dienų, būtų iš arešto namų paleistas. Detektyvas — nuotykiškas taip susidarė, kad arešto namų prižiūrėtojas, senai jį pažino,—paskelbė jo tikrą pavardę.

Policija tačiau neturi atsiduoti detektyvo—nuotykiško malonei.

Kokį kontrastą su aukščiau pasakytu sudaro atsitikimas, įvykęs paskutiniu laiku.

Policijos buveinėn atgabenta girta moteris, pasisavinusi svetimą pavardę. Jai išsipagiriojus ir sumokėjus Atatinkamą piniginę baudą, buvo manoma paleisti, bet Atatinkamas valdininkas buvo tiek numatęs, kad davė parėdymą padaryti piršto nuospaudą ir palygino ją su paieškomo asmens formulomis. Tokiu būdu išaiškinta, kad tai yra pavojinga nusikaltėlė, paieškoma už pabėgimą iš kalėjimo.

Kitas atsitikimas. Tūlas asmuo, įtartas bažnyčios apvogime, nenorėjo pasakyti savo pavardės. Naudojant pirštų nuospaudas ir profesionalinių nusikaltėlių rejestrą, nustatyta jo iden-

tiškumas, ir, kuomet policijos valdininkas pasakė jam jo tikrą pavardę, jis atsakė: «All right».

«Jei tamsta moki burti aš pasakau visą teisybę. Be dabar primetamos man papildžiau dar tris vagystes su įsilaužimu». Aukščiau paduotus pavyzdžius pateikiu todėl, kad mano nuomone, lygiai visuomenės, kaip ir nusikaltėlių tarpe turi vyrauti juo geriausia nuomonė apie policijos gebėjimus.

Greita ir tikra identifikacija daugeliu atveju išaiškina nusikalstamojo veikimo esmę ir bylą nukreipia į tinkamas vėzes.

Ne vienas skaitytojas, be abejo, pamans, kad tokie rezultatai galimi pasiekti tik naudojantis smulkiais rejestrais ir abejos dėl tolimosios identifikacijos sistemos taikinimo galimumo daktiloskopinėse registratūrose su šimtais tūkstančių lapelių, apimančių milijonus atskirų nuospaudų.

Su tolimosios identifikacijos sistema iki šiol susipažino apie 70 daktiloskopų specialistų, išsiskyrusių visame pasauly. Šie specialistai, išskyrus du, įsitikino, kad šios sistemos taikymas nesusiduria su jokiais sunkumais, net didžiausiose aiškinimo registratūrose (New-Yorke) įgalina atlikti nesulyginamai greitą ir tikrą identifikaciją, pilnai pateisinančią laikiną įtartojo sulaikymą.

Tarptautinės policijos konferencijos įvykusios 1923 m. New-Yorke ir Vienoje, nutarė, kad tolimosios identifikacijos sistema žymiai gali palengvinti tarptautinę policijos darbą.

Šiuo metu, bendradarbiaujant daugumai Europos ir Amerikos valstybių, imtasi apdirbti antrąjį rejestrą, sudarytą pagal tolimosios identifikacijos sistemą, ir liečiantį išimtinai tarptautinius nusikaltėlius.

Vertė Kvietys

Bronius

Slenksčiai pakeliui

Kartą,—tai buvo keletą metų prieš didįjį karą, kada mus valdė rusai,—man teko būti Kietaviškių bažny kaimyje atlaiduose. Žmonių buvo labai daug. Gatvėmis ten ir atgal švytravo nuo paties ryto keletas «stražninkų» ir Semeliškių «uriadninkas».

Ligi mišių ir mišparų visa buvo tyku, bet po mišparų, kada dauguma maldingųjų žmonių išvažinėjo namo, ir pasiliko tik tie, kurie, suėję su giminėmis bei pažįstamais, panorėjo ilgiau pasikalbėti ir besikalbėdami pasivaikinti, bažnytkaimis klegėte suklego.

Tuoju pasidarė pilnos abidvi Kietaviškių aludės, kuriose, pasakojo, šandie kaž kodel labiau «ėjo» degtinė, negu alus. Kadangi aludėse tikrai maža bažnytkaimyje pasilikusių žmo-

nių dalis tegalėjo sutilpti, todėl gatvėse užė daugybė vežimų. Tetos, dėdienės, kūmos ir kaimynės raikė pyragą, laužė sūrį, piaustė kumpį ir dešras, trupino skilandį, tepė sviestą ir mušė kiaušinius. Vyrai gi rūpinos degtinėle ir alučiu. Pradžioje moterys ragino vyrus valgyti, gi vyrai ragino moteris gerti; paskui jau ir vieni kitus ragino.

Betemstant, bažnytkaimyje pasigirdo baisiausias riksmas, kurį pakėlė nemažas žmonių būrys. Iš jo po geros valandos bertainio išspruko be kepurės kruvina galva «uriadninkas», kuris metėse tarp čia pat stovinčių vežimų ir paskui įspruko «monopolin», kuriame buvo pardavinėjama valstybinė degtinė.

Keli vyrai puolėsi plėsti duris, bet «monopolščikas» laiku surojo jas stipriai užrakinti.

«Nedaug vagis tegavo, bet papuls dar įsai, rupūžė, mūsų nagnosna»,—keikė nuo durų grįždami vyrai.

— Už ką jūs, vyrai, mūsų «uriadninką» užpuolėte? — Paklausiau aš vieno mušeikų, kuris buvo netolimas mano kaimynas, šiaip visados labai ramus ir teisingas vyras.

— Už ką? Tai tu nežinai? Nu gi šitas biaurybė su Snicarų (garsus mūsų apylinkės vagių vadas) suėdė Kamūno porą arklių.

Mums besnekant, vėl pasigirdo riksmas «a-u, tiū-i». Mano kaimynas nubėgo ton pusėn, kur kilo triukšmas. Aš pamačiau, kaip minia svaidė pagaliais ir akmenimis į du bėgančius «stražninkus», kurie, kvapo neatgaudami, dūmė per daržus.

* * *

Parvažiavęs iš atlaidų, aš visa, ką buvau matęs ir girdėjęs, papasakojau savo tėvui. Fas mus tuo tarpu buvo keletas kaimynų, apysenių ūkininkų, kaip paprastai, vakare pypkių parūkyti ir pasikalbėti.

— Senai reikėjo taip mūsų «uriadninkui», be, gaila, per maža teko,— nusijuokė vienas kaimynas. Gi visi tam kaimynui pritarė.

— Tai, vadinasi, Kamūno pora arklių taip ir dingę, bet aną dieną Kamūnas man gyrėsi su Snicarų susitaręs, ir Snicarą, girdi, pažadėjęs arklius sugrąžinti. Bet, matyti, «uriadninkas» pataręs arklių negrąžinti. Jau tai ne kitaip. Pagaliau, žmonės žino, už ką «uriadninką» lupė. Po velnių, kad dabar ir vagių vadai nesušnekami! Būdavo, suderėjai, tai žinok, kad arkliai bus sugrąžinti. O, gal, dabartinis «uriadninkas» taip juos bus sugadinęs; sako ir «pristavąs» su «sprauninku» esą negeresni. Perkūnas juos besupaisys... vis nauji žmonės, seni buvo daug geresni. Dabar vėl ir tie mokesniai kitokie,—seniau davei avį ir dar kiek javų, tai žinok, kad per vasarą tavo arkliams geležiniai pančiai nereikalingi; dabar reikalauja pinigų. Tikri pasinėliai—mokė, kad

nevogtų, kai pavagia, tai vėl mokėk ir kartais dar nepavyksta išpirkti. Iš tiesų gaila, kad tokio «uriadninko» neužmušė — dėstė kitas kaimynas.

Vyrai rūkė pypkes ir, galvas linguodami, tylėjo.

* * *

Po didžiojo karo, kai sugriuvo didžiulė Rusija, atsirado keletas naujų valstybių.

Jokia valstybė neapsieina be policijos, koki ji vardą nenešiotų — milicija ar kitaip; todėl naujoms valstybėms teko nuo pat pirmųjų dienų kurti savo policiją. Nemaža buvo policijon kandidatų, nes visi buvusieji caro policininkai, kuriems pavyko pasprukti gyviems iš bolševikų nagų ir atbėgti naujosna valstybėsna, pareiškė didelio noro tarnauti naujų valstybių policijoje. Bet baisu buvo caro policininkais pasitikėti, nes jų tarpe buvo labai daug «prochvostų», kurie dėl karjeros iš katalikų buvo virtę pravoslavais, persekiojo pavergtųjų tautų veikėjus ir kvepėjo tuo kvapu, kaip Semeliškių «uriadninkas», vagių vado Snicarо draugas.

Daug todėl darbo teko padėti, kol mūsų policija susitvarkė, kol ji pasiekė dabartinio laipsnio, kol atsikratė rusų dvasios, kol pasidarė panaši kultūringų šalių policijai.

Aš norėčiau papasakoti keletą atsitikimų, kurie parodys, kokių būta slenksčių pakeliui naujų valstybių policijai pirmus žingsnius žengiant ir kiek keblumų buvo policijos viršininkams, kurie maža turėjo įgudimo, bet daug gero noro.

* * *

Aš nesakysiu, kurioje valstybėje (jeigu norite — įspėkite), vienas policininkas vedė du areštuotus. Pakeliui pasitaikiusiame miške vienas areštantas ėmė bėgti. «Kas gi daryti, — mano sau policininkas, — aną imsiu vytis, tai šitasai gali bėgti». Ir policininkas štai ką padarė: areštantą, kuris nebėgo, nušovė ir nusi-vijo bėgantįjį, bet tasai jam nepavyko pagauti.

Skaudi auka!.. Neišmanėliui policininkui skaudus pakeliui pasitaikė slenkstis.

* * *

Vieną kartą Kruonio bažnytkaimin atvažiavo apskrities viršininkas. Gatve jisai pasitiko vietos policininką Jurgį. Jurgis ėjo pro šalį nieko nesakydamas. Apskrities viršininkas pratarė:

— Klausyk, ar tamsta policininkas?

— Taip, aš policininkas.

— Ar nuvados viršininkas Kruonyje šandie yra?

— Nėra.

— Tai kur jisai?

— Išvažiavo.

— Kur išvažiavo?

— O velniai jį žino.

— Kur gi tamsta eini?

Viršininkai priimdami asmenis policijos tarnybon, turėtų neužmiršti, paklausti ar jie turi ir skaito „Policijos“ laikraštį, ir ar susipažinę su dedamais jame įvairiais straipsniais apie policijos tarnybą, įsakytais, instrukcijomis ir kitais gvildenamais policijos klausimais ir, bendrai, ar turi nuovaką apie policijos tarnybą.

Stojantiems tatau žinotina.

— Vaikščioju po miestelį, kad tvarka būtų.

— Ar pas jus visa tyku, ar vagių jau nebegirdėti?

— Kas duos? Visi sėdi kalėjimuose. Tai tik jau mes tuos rupūžes apvalėme.

Čia policininkas atsikrukštė ir nusispiovė.

— Ar tamsta kariuomenėje buvai?

— Buvau metus savanoriu.

— Tai drausmę gerai žinai.

— Ką velnią žinosi, kad visą laiką kariavau. Bet šiek tiek nuprantu. Nu, bet kodėl tamsta čia taip manęs klausinėji? Iš kur tamsta?

— Iš K.

— Tai gal tamsta koks vyresnis?

— Taip, vyresnis.

— A-a... Nu, bet man reikia eiti, lik sveikas. — Jurgis padavė viršininkui ranką ir nuėjo savais keliais.

Žinau, kad Jurgis po kelių dienų buvo pakviestas apskrities miestelin, kur ėjo trumpalaikiai policininkams kursai.

* * *

Mūsų miestelyje 1920 metais kokį laiką buvo «uriadninku» (taip vadino vyresnįjį policininką) mūsų parapijos vieno dvaro akanamo sūnus Vincas. Tasai Vincas buvo keletą metų ištarnavęs rusų kariuomenėje, paskui buvo Minske «garadavu» ir pagaliau atėjo pas mus «uriadninku». Alga jo buvo, tiesa, nedidelė, bet Vincas gyveno poniškai ir visados būdavo girtas. Mes manydavome, kad, gal, jam net gėda blaiviam stovyje pasirodyti viešojoje vietoje. Bet tokios «klaidos» Vincas niekad ir nepadarė.

Vincas su «prastais» žmonėmis nė reikalų neturėdavo — jisai tedraugaudavo tik su dvarininkais, nors aš nežinau, ar jiems šisai draui gavimas buvo malonus, ar nemalonus. Mata tuomet buvo P. O. W. ir O. S. N. laikai. Vincas pas save išrašydavo visą lapą popieriaus, pamargindamas juodu ir raudoną rašalu, sėsda-

vo raitas, jodavo pas kokį nors turtingesnį asmenį ir pradėdavo tokią kalbą:

— Ponuli, vargas, — nemalonią tamstai atnešiau žinią...

— Dieve sergėk, kas gi galėtų būti?

— Tamstai reiks eiti kalėjiman.

— Nelaimė... Už ką?

— Žinoma, kad už priešvalstybinį veikimą. Štai popieriai.

— Kad aš neišskaitau, nesuprantu.

— Aš tamstai paaiškinsiu: tamsta eini prieš Lietuvą, — taip vyriausybė sako. Čia, štai, žiūrėk, parašyta juodai ir raudonai. Kur parašyta juodai, tai dar ne taip baisu, bet šits raudonasis raštas tamstą tikrai pražudys. Tokių raštų jau aš daug esu turėjęs ir žinau, kuo jie kvepia.

Vincas paprastai iš tokios kelionės linksmas grįždavo namo, gi jo aplankytasis asmuo pasilikdavo dar linksmesnis nelaimės atsikratęs.

Neilgai Vincas tarnavo, bet linksmi patarnavo.

Dabartinių laikų policininkai nenori susidėti su Vincu, o Vincas su policininkais. Dabar tarnaujančius policijoje Vincus vadina neišmanėliais.

* * *

1925 metai. Visa pasikeitė, visa apsitvarkė, tačiau nesenai.

Vienas mūsų svarbesniųjų vidaus reikalų ministerijos valdininkų labai pasipiktino, kaip viename Žemaitijos miestelyje vienas laikinai einęs nuovados viršininko pareigas nuovados viršininko padėjėjas pasirodė labai panašus į Kruonio Jurgį.

Vai, reikia mums uolių ir skubių pastangų, kad čia mano aprašytieji tipai tiktai pasakose paliktų.

Klausimai ir atsakymai

Klausimas: Ar leistina yra viešos policijos valdininkams, vis tiek kurio laipsnio, nešioti kitokius kardus, kaip pasakyta policijos uniformos nustatyme?

Atskr. vieš. polic. valdininkas

Atsakymas: Visi turi laikytis vienodumo.

Klausimas: Ar perkeltas pasienio policijos tarnautojas tame pat bare į kitą vietą atstume 30 klm. gali gauti pašalpą numatytą «Valstybės tarnautojų atlyginimo įstatymo» 8 ir 9 §§?

Vyr. polic. P. V.

Atsakymas: Gali gauti, jei buvo perkeltas tarnybos labui.

Klausimas: Ar atleistas iš viešos policijos vyr. policininkas, kaip neatatinkąs užimamai vietai, gali būti priimtas geležinkelių policijon?

Geležinkelių policijos tarnautojas

Atsakymas: Žiūrint, kokių priežasčių dėliai netiko tarnybai viešojoje policijoje.

Klausimas: Ar gauna policijos tarnautojas už nesinaudojimą metų laike ir daugiau atostogomis atskirą atlyginimą, ir jei gauna, tai kur tuo reikalu privalo kreiptis?

Pasienio policijos tarnautojas

Atsakymas: Tuo tarpu negauna. Į klausimą, kur kreiptis, policijos tarnautojui visada turi būti aišku, kad visais atvejais jis turi kreiptis komandos keliu.

Klausimas: Ar bus išmokėtas trimečio priedas už 1924 m? Šiuo metu esu iš tarnybos paleistas.

J. Č.

Atsakymas: Jei Tamsta turėjai teisės gauti — gausi. Kreipkis tuo reikalu į atatinamą apskrities viršininką.

Klausimas: Esu paleistas iš tarnybos, kaip netinkąs savo paskyrimui. Ar galiu gauti nuo dienos atleidimo vieno mėnesio algą?

J. Č.

Atsakymas: Einant «Įstatymu dėl valdininkų pareigų ėjimų atlyginimo» 10 § («L. V. Z.» Nr. 8—93) gali gauti.

**Leidžia Piliiečių Apsaugos Departamentas.
Redaktorius Antanas Jakobas.**

**Štai laikraštis, kuris senai Lietuvai
reikalingas!**

KAUNO NAUJIENOS

nepartinis, nepriklausomas dienraštis.

„K. N.“ netarnauja jokiai atskirai grupei.

„K. N.“ laikraštis visiems.

„K. N.“ greit ir bešaliai teikia žinias iš visų gyvenimo sričių.

„K. N.“ leidžia pajinė b-vė. Pajus 25 lit.

Pajininkai laikraštį gauna dovanai.

Praneškite, kad sutinkat būt pajininku.

„K. N.“ skaitytojais turės iliustruotų priedų ir dovanų knygomis.

„K. N.“ kaina 1 mėn. 6 lit., 3 mėn. 18 lit., 6 mėn. 36 lit.

Atsiųskit savo adresą, gausit

keleta «K. N.» numerių dovanai.

Kaunas, Laisvės alėja 46 nr.

Reklama greičiausia pasiekia savo tikslą

tik žurnaluose

Skaitytojas turi progos tiek kartų
matyti pasiskelbusią firmą, kiek kartų
skaitydamas vartys žurnalą.

IV METAI

IV METAI

Jau laikas 1926 metams užsisakyti mėnesinis
sporto bei fizinio auklėjimo iliustruotas žurnalas

„SPORTAS“

Lietuvos Sporto Lygos, Lietuvos Futbolo Lygos ir kitų
didžiųjų Lietuvos sporto organizacijų organas.

„SPORTO“ žurnale trumpai, gyvai išdėstoma visos
Lietuvos sporto gyvenimo mėnesinė apžvalga.

„SPORTE“ dedama straipsnių, pasikalbėjimų apie žy-
miausius bei opiausius Lietuvos ir užsienio sporto klausimus.

„SPORTE“ visumet randame turtingą skyrių pie-
šinių, karikatūrų, fotografijų, iliustruojančių visos sporto
dienos įvykius.

„SPORTE“ vedamas platus kariuomenės ir mokyklų
sporto skyrius.

„SPORTE“ gausiai dedama sporto gyvenimo įvair-
nybių, sporto klausimų medicinos atžvilgiu, feljetonų, įvairių
nurodymų, patarimų, sporto istorijos žinių, rekordų, stati-
stikos davinių, atsiliepimų apie Lietuvos ir užsienio knygas
bei žurnalus ir t. t.

„SPORTAS“ leidžia Lietuvos Futbolo Lyga: redaguoja
komisija, kurią sudaro: V. Gulmanas, vyr. lt. J. Pyragius
ir J. Šulginas. Redaktorius Jurgis Šulginas.

„SPORTE“ dalyvauja geriausios sportininkų jėgos.
Prenumerata: Su nusiuntimu metams 15 lt., pusei
metų 8 lt. Užsieniui dvigubai. Atskiuro numerio kaina 11.50 c.

Užsisakyti, be administracijos galima „Spaudos“
bendrovėje (Kaunas, Laisvės alėja, 76 nr. Pasaže) ir
visose pašto agentūrose.

Redak. ir admin. adresas: Kaunas, Telšių g. Nr. 3.
TELEF. 1971. Atdara kasdien nuo 10-12 v. ryto.

„Pavasariui“ platinti konkursas

«Pavasario» redakcija ir administracija skelbia «Pav-rio»
platintojams konkursą šiomis sąlygomis:

1). Tas, kurs surinks daugiausiai metinių prenumeratų,
gaus pirmą iš žemiau paminėtų premijų; antras daugiau su-
rinkęs—gaus antrą premiją; trečias — trečią ir t. t. Premijų
iš viso penkios.

Pastaba: Du pusmetiniai prenum skaitoma, kaip
vienas metinis.

2). Kad būtų skiriamos visos premijos, reikalinga išpil-
dyti, bendro prenumeratų skaičiaus minimumas, kurį sudaro
3000 met. prenumeratų. Vadinasi, jei 1926 mt. iš viso «Pav-io»
prenumeratų bus trims tūkstančiais daugiau negu 1925 mt.,
tai premijos bus išdalintos visos. Trūkstanti iki minimumo vie-
no tūkstančio — pirmoji premija bus nutraukta, (antoji virs
pirmąja). Trūkstanti dviejų tūkstančių—bus nutrauktos sekan-
čios dvi premijos, (ketvirtoji virs pirmąja) ir t. t.

Pastaba. Kuo didesnis bus platintojų skaičius,
tuo greičiau bus galima laimėti premiją. Štai pav.—jei
platintojų bus trys šimtai, tai, kad išplatintų bendrąjį
minimumą, kiekviename platintojui teks surinkti dešimt
prenumeratų ir tiksliai tas, kuris viršaus išplatins, gaus
premią. Jei platintojų bus tūkstantis, tai sudarys ben-
drąjį minimumą kiekvienas surinkęs po tris prenumera-
tus, o jau, tas, kas viršaus gauna premiją ir t. t.

3). Valdybos bei privat. asmenys, kurie 1925 mt. tu-
rėjo surinkę žymesnį prenumeratų skaičių, norėdami dalyvauti
konkurse privalės 75% (t. y. $\frac{3}{5}$) turėti senųjų prenumeratų,
kurie dar nesiskaitys į konkursavimą, o tiksliai skaitysis tai,
kas bus viršaus 75% senųjų.

4). Platintojas, siųsdamas prenumeratorių adresus, bū-
tinai prisiūnia ir pinigus. Siųsti šiuo adresu: Kaunas, Mapų
g-vė 11 nr. «Pavasario» administracija.

Pastaba. Galima siųsti ir keliais atvejais, pav.,
surinkęs 5 ar 6 prenum. atsiūnia; už kiek laiko vėl
surinkęs 5 ar 10 siūnia ir t. t.

5). Konkursas prasideda nuo paskelbimo dienos, bai-
giasi 1926 mt. kovo mėn. 31 d.

Premijos

1). Kelionė į Šveicariją (bus nuvežtas išvežiotas po
visos Šveicarijos grožybes ir vėl parvežtas. Taip pat neturės
nepatogumo ir nemokantis vokiečių bei prancūzų kalbos, nes
bus lydimas asmenų, mokančių lietuvių, vokiečių bei pran-
cūzų kalbas).

2). Dviratis (vyriškas arba moteriškas, taip pat galės
atsiimti pinigais 300 litų).

3). Fotografijos aparatas (pinigais 180 litų).

4). Kostiumui medžiagos (pinigais 150 litų).

5). Mandalina (norint gitara, pinigais 120 litų).

Pastaba. Metiniams «pav-rio» skaitytojams taip
pat organizuojama loterija, kas žinoma, platintojams
palengvins jų darbą.

„Pavasario“ redakcija ir administracija.

F. SOKOLOVSKIENĖS ir G. LANO

SPAUSTUVĖ

Kaunas, Maironio 10-12. Tel. 794.

Pranešama visoms istaigoms, fabrikams, dirbtuvėms, bankams, kontoroms ir kt.

Spec. darbams skyrius: skubiai spausdina vizitines korteles, blankus, laiškus ir vokus.

DIDELĖ TECHNIŠKAI ĮRENGTA KNYGŲ APTAISYMO DIRBTUVĖ.

SKUBŪS UŽSAKYMAI ATLIE-

.. KAMI GERAI ir GREITAI ..

DIDŽIAUSIAS RAIDŽIŲ PASIRINKIMAS

Kainos prieškarinės.

Gaisras—
didžiausia
nelaimė!

Gaisras—didžiausia nelaimė!

Kas gali būti tikras, kad ta nelaimė jo neištiks?

Vienintelė priemonė apsisaugoti nuo gaisro nuostolių—tai apdrausti savo turta.

PILIEČIAI, skubėkite apsidrausti, nes gaisrui ištikus bus per vėlu!

VALSTYBINIO APDRAUDIMO ĮSTAIGA

draudžia nuo ugnies trobesius, fabrikus ir visoki kilnojamąjį turta.

Įstaiga priima draudimus patogiomis apdraudimo sąlygomis

Premijos yra pigiausios

Apdraudėjai dalyvauja pelne, todėl premijos ilgainiui eina mažyn

Smulkiau apie draudimo sąlygas galima sužinoti: 1) Valstybinio Apdraudimo Įstaigos valdyboje Kaune, Mickevičiaus gatvė № 5. Telefono № № 204 ir 595. Pas įstaigos inspektorius Marijampolėje, Rokiškyje ir Šiauliuose, 3) Pas vietos agentus, kurie yra visuose miestuose, miesteliuose ir valsčiuose.

Valstybinio Apdraudimo Įstaiga

Gaisras—
didžiausia
nelaimė!

Pigiai parduodami

paprasti ir rašomi stalai, kėdės, spintos, komodos, kušetkos, bufetai, virtuvės spintelės, etažerkos, langai ir durys su šligomis ir apkaustymu. Priimami įvairūs užsakymai, atliekami statybos darbai: naujų namų statymas remontas ir t.t. darbdavių ir savo medžiaga. Galima išsimokėjimui.

B-vė „Vytautas“,

KAUNAS, Laisvės alėja 12 nr.

Priima užsakymus
emaliruotoms iškaboms

ir darbą atlieka gerai ir sąžiningai

Firma „EMAL“

A. ŠULCAS

KAUNAS,
Šiaulių g-vė 17 nr.,
netoli geležinkelio stoties.

- 06967 / 1925

„RAIDĖS“ spaustuvė

:- :- Laisvės alėja 35. Telef. 758. :- :-

:-: Daro visus spaudos darbus :-:

Darbas atliekamas greitai, gražiai ir pigiai.

Laikrodžių fabrika

H-Y MOSER & C-IE

įsteigta Šveicarijoje 1926 m. Petrapilis, Maskva, Kijevas, Helsingforsas, Ryga ir Talinas.

Kauno skyrius Laisvės alėja 61.

Nuosavios fabrikos laikrodžių pardavimas. Didelis sieninių laikrodžių pasirinkimas.

Taisymo skyrius pavestas buvusio mūsų Petrapilio meistro priežiūrai.

Saugokitės padirbimų!

**UŽSAKYMUS SIUNČIAME
PAŠTU APDĖTU MOKESNIU.**

PIANINAI

GRAMOFONAI

ir

visi kiti muzikos instrumentai

C. SCHÜTZE

KAUNAS, Laisvės alėja 25 nr.

Telef. № 280.

Parduodama taip pat ir išsimokėjimui.

A. D. GUTMANO

PARDUOTUVĖ

įst. 1898 m.

KAUNE,

Laisvės alėja 39.
Telef. 771.

Didelis pasirinkimas medžioklės šautuvų

visokių rūšių firmų: Zauero, Fabrique Nationale, Webley Scot, Bajard, Krupo, Geco, Walterio, Žviruvka ir t.t.

Medžioklės ir revolv. šovinių visokių kalibrų: mašinėlių šoviniams primušti ir medžioklės įrankių; brauningų ir revolverių visokių sistemų, montekristų ir montekristams šovinių.

Pastaba. Karininkams ir valdininkams duodama išsimokėti.